

Βοηθηεκε σι 'λενι Kirisitira

Ure kherant: Ian Flanders

Ure fieni: Pastteer Kãbu Matiø

Ure kherant na maasin: Pastteer Dɪbuloni Békol Daniel

Thumuso

paaji

1. Thãgbaa bɔna 4
2. Thãgbaa bɔna dɔ caca thĩɛ 11
3. Sopugo faare dor Thãgbaa bɔna 18
4. Mɔ̃ birsere dont Thãgbaa bɔna 24
5. Bir kuune dor Thãgbaa bɔna 30
6. Mɔ̃ sɪ dont thĩ huna Thãgbaa bɔna 40
7. Mɔ̃ Thãgba Thu Phuu dont bɔnanɛ 47
8. "Thĩɛ fɛw n kpalmanɛ a fi do dabuɔ wureraake n
naanu Thãgba" 52
9. Gure Thãgba garni yire ke dont gure a-n kpiernanu 58

1 Thãgbaa bɔna

Thãgbaa bɔnana aɲesɔ wer gi? Kãke sa santi nɔɔ, si na mu thumurikɛeda dɔn: Poli dursɔkke hani Efejudaraa sebera.

“Thãgbaake dɔni asi Kõti Jezu Kirisitii Thi huna khure, ke kɔɔ bɔna sinu na bɔna caar duduke dɔni thudaa, ke theni yũ du do Jezu Kirisiti do nɔɔ.”
(Efejudara 1:3)

Mɔ do nɔɔ di sa n buleni buleleeke thake ke dɔnnu: Aa Thãgbaa bɔnasɔra aɲe wer gi? Di ɔɔ bɔnaalera mɔ do nɔɔ du bɔ thale?

1. Thi nunane

Ni jɛ pɛ nũ. Fi n kar na huɛ a yi kher ukha, di too a yɛl guvra si da n biɛl war wureraake n kani na huɛ. Kher guke ɔɔ ko khini, aa ji seba', aa hana dakha cɔ gua', a n yi dikor di khoa'. Kherlera hanane bisã buuke hanani taan tomira. Bisaanle hale a phĩ a khunɔ ɔɔ ni, di nure thii kɛke nukɛ dɔni, thulãkobi haar koo.

Si le guvle ũ billo, cɔ bɔn haleeke wi muni, di lɛledaar kuun na n cɔ le. Kuun guke hanani thɔ bɔɔ da n do. Di ɔɔ thi dakha dor tu cunane le duraale. Thiɛ few bɔraare dabulo dɔɔ a cuv lakol. Kɛkenaake a n toni dor kɛkɛ the nɔ khena. Di ɔɔ kher na bisana n tor de lɛbi tɔv. A hanane hotoro ubinaneeke dɔni ɔɔ thetheeda da n kpaarna. A hanane tomɔ kheu, di dɔtɔɔ bɔuke jɛni thiɛ n jɔre ɔɔ tomɔ bɔɔ few di wa n hun.

Buleleekɛ mɪ yʌalnɪ ɿ bule nɪ dʊɔn: Tibila yɛpɔɔ thumukɛ mianɪ kɪɛr ado nerra gɪ, ʊmɔnakɛ 'lɛ bɔnanɛ?

Fɛw kpɪɛr na tuurikɛ wa 'laanɪ dʊɔn: Lɛlɛ kuun 'lɛ bɔnanɛ.

Sɪ ado sɪ yʌal, sɪ miɛnɛna Thāgbaa sɛbɛ sa yɪɛrɛ dɪ thɿ jɔjɔɔ haleekɛ thumurikɛ binɔ teananɪ sɪ jɛ gɪ bul si, sɪ ju jɪ bɔɔbɔɔ vrɛekɛ 'lɛnɪ bɔnanɛ wɛr yɛpɔɔ thɿthun.

Nɪ gba kpɪɛrɛ a hunɛ. Ado wɛr yɛpɔɔkɛ fɛw n jaal Egilijira. Dɪ nɪ nɛ wo dɪ wɪ so aa: Kuun lɛledaarɪlɛra birɛ lɔ bubur thɔmana, dɪ tibila n jaal lɛ ɔɔ cɔ dɪ wa n haa khaardaasɔ. Du do i bɔ wɛr thɔa kuunilɛ da n jalna Thāgba fʊɔr cʊɔr ga do ha pɛrɛ a hana Thāgbara ga.

Sɪ du do kherɪlɛ wɛr, khɪkhu nɛ a n khɿ na haar fɛw. Tibil wo tibilikɛ wɔrɔnɛɛnɪ a khʊɛnaa a n jɛ nuna bɔɔbɔɔ ha pɛrɛekɛ a hananɪ du do ha pɛ yɪrɛ gɪ. Du do dav na ha u he ɔɔ hara da n kpɪɛrna ɔɔ bikuunnikɛ hananɪ taan tomɪra.

Nɪ 'laanɛ tuur bulelelaakɛ. Wɛr yɛpɔraalɛ ʊmɔnakɛ 'lɛ bɔnanɛ?

Buleleekɛ dɔnɪ aa: Aɲɛ wɛr n dɔ Thāgbaa bɔna ya? Dor thɿ kʊkʊʊ na sobɔr. Gɪdɔnɪ afɪ gba a miɛna Poli durɔɔ, fɪ n yɪɛrɛ du do khɛ bɔdaarɪlɛ 'lɛ bɔnanɛ!

2. Bɔnanɛɛkɛ dɔnɪ bɔna bʊɔ na sobɔr

Mɔ nɪ junɪ kɪrʊ du muna a so: Bɔnanɛɛkɛ dɔnɪ bɔna bʊɔ na sobɔr thudaa gɪ. Ga do tomɪ nɿdaa ga, yɿudaa gɪ, ga do thɪdaa ga. Dɪ Kirisitira dɪbara gɪ ha.

Tibil jōjvōra ado nte puno a cūv lakol a jal yōō, agtbo, a 'le thō bvo da n do, liir tūbula n sor aa: Ntēele 'ler bōnanē. Sī ado wa ha Kirisitira ga, dī ado dakha wa 'le oō bō ja', dī wo ado awi thu na hana yirō'. Mō Thāgbaa sebe soni awidara dvon: Wa 'le bōnanēeke wī n kpierni wī 'lera.

Sī ado wūrēeke dōni bōdaraake n gaarenti, kē na jēni seba' wa hana tomi kheu dakha woa', wele thale punone a cā aa: lna 'le bōnana'. Dī dakha wūrē dōni ha pēdara na nvo punone a so war ayt: Thāgba na bōna wa'. Sī ado bō kūdaarile do tibilike hanani ha pēre Kirisitira, Thāgbaa sebe sor aa: Tibil ca wele 'ler bōnanē. Mō dō nōō? Gīdoni a har Kirisitira. Dī yi hanane guke hanani dav, a the Kirisitira.

Mō fa durni thē a na jalna yōō gī bōre ka. Adona dakha thēeke teani kha. Gī bōre dakha dī wa tō afti thōma a na dēeno. Dī fa do lēledaar a na hana war ga puurō'. Sī dō gī do na fil bvo ga n do bōdara fi n phvna. Gī teere kha dī fa hana tomi kheu dakha.

Kāke tūbulaa kpiēr na n 'laani 'lō' dvon mōke wī n gbani thēsōra thale a miē hun sa so; tibil vre 'le bōnanē, sī vre na 'le ga. Dī gerra sī ha gure dī sa n nuna bōna thumiaake Pol muni kīer ga ha kha dukha fuwrake na thukēe thī 'la'.

3. Thōthō Polu dur

Sa tōtvōne thumu nōoke a na miēna Polu yi hanadaake thaani oō thōmanaake a dōni a ha Thāgba.

Ka paaruke sa hūni, sa 'lor thē dī ga hulono jōō Thāgbaa bōna 'le thumura. Kē dōni gure a kherenti Efejūdarāa sabra.

a. Sɪ mɔ̄ Polla kɔɔ ha mamara

Pol na mu ser gure a dont mamara. Dɪ ka sa yunɪ ga thumu Thāgbaa sebera kɛ n miantɪ Poluda dʊɔn: Filipidaraa sɛbɛ.

“Mɛrɛ dakha mɪ punone pɛr haar mer girɛraakɛ tibil yinɔ n yunɪ, dɪ ado gure tibil yinɔ n yunɪ wɪ yɪ wɪ bɔ na iarɔ, ga dor mɛr ka jɔ: Wɪ kɔɔ kur mer khɔ̄v wire makōther wirera, lɪrayɛl bire ha mɪ, dɪ ɪ do Bɛ̄jamɛɛ ca, Ebirɔ kɔna mɪ dɪ ɪ do Ebirɔ bʊɔ; ado jɔfʊ hunɛna gɪ, jɔfʊ bʊ dʊdaar ha mɪ, ado gbɛ̄gberɛ̄daara gɪ, we gbɛ̄bidaraa kpoodaar ha mɪ, ado ful sar 'lera gɪ jɔfʊ hunɛna, sɪ paar na ha mar gerra ga. Sɪ ga thɪsɔlɛra kɔɔ dɔ marnɪ khor, mɔlɔ thɛ mɪ n hun gɪ gure du do, du do Kirisiti dɔ nɔɔ. Thɛ fɛvrakɛ mɪ n hun du do mɔlɔ thɛ, gɪ do gure baanntɪ fii, kɛ dɔntɪ jurukɛ ma junɪ Jeju Kirisiti ɪ Kɔ̄tɪ ma n pɛr, dɔ nɔɔ; vrɛra dɔntɪ nɔɔ dɪ ɪ faarɔ thɛ fɛvɛlɛra. Mɪ n hun ger du do puuyʊ thun ɪ puno ɪ 'lɛ Kirisiti.”
(Filipidara 3:4-8)

Kɪɛr ka paaraakɛ Pol n nunanɛ castɪ mɔ̄kɛ a kɔɔ hanɪ mamara. Bɔɔkɛ aa kɔɔ junɪ Jeju pa', a kɔɔ dor thɪdaar ɔɔ 'walākhasɔ n kɔɔ hunʊnɛ dɪ do tibilikɛ 'lɛntɪ bɔnanɛ. Juifi ɔɔ kaarɔ a kɔɔ the. A kɔɔ 'lɛr durɛ Juifi tu kɔ̄tɪ biɛlɪ pa. A kɔɔ hananɛ i bʊɔ ɔɔ too thɪthun. Wɪ jure ɔɔ gbɛ̄gberɛ̄ na ɔɔ telɛ awɪ Thāgba fʊɔr hʊra. A kɔɔ debire dapaara ado jɔfʊ bʊ dʊdaar. Dɪ tiblaa yɛra na ɔɔ thɛthɛ yɛra, a dor tibilikɛ 'lɛntɪ bɔnanɛ.

Sɪ a fʊna bɔɔkɛ a kɔɔ caanantɪ Jejuukɛ ɪrɛntɪ a the khirera Damastɪ hʊɛra, liir Pol yɛrɛ dɪ a kɔɔ bure hʊɛra. Dɪ Pol durɛ thɛ yɛnɔ.

b. Gɪrɛ Pol durnɪ

i. Lɛlɛ thĩɛɛkɛ dɔnɪ thudaa na phor na ka

Caca thĩɛɛkɛ Pol junɪ dʋɔn: Thĩ bɔɪ fɛvʋkɛ unɪ 'lɛnɪ thuraakɛ, na do bɔnanɛɛkɛ dɔnɪ sobɔ bɔnana'. Ga puno dakha a na thɔɔ tibil dɪ na 'lɛ Thāgbaa yɛra mulalɛɛkɛ n thenɪ ɔɔ bɔnana ga, i bɔ 'lɛru bɔna 'lɛ na do Thāgbaa bɔna ga, dɪ dakha a n tu ga.

Dɪ ga bɔr yuurakɛ, tibil n so aa: lɪnɪ 'lɛr bɔnanɛ gidonɪ thĩɛ n jaal bɔɔ ɔɔ dʋɔ na ɔɔ cɔa'. Dɪ vkhara bɔna 'lɛ dakha na n do gidonɪ a durɛ thĩɛ a jɪ gɪ agibo wo gidonɪ a baan Thāgba fʋɔr vkhara ga. Gɪrɛ fɛvʋkɛ theranɪ kɪɛr punone do nɔ bɔ hʋɛ gukɛ kheraraanɪ ɔɔ yɪ hanana. Sɪ ado sa hun gɪ, du do bɔnanɛ gɪ do thale, ga dor sa ha hʋ bʋɔra ga.

ii. Bɔnanɛɛkɛ dɔnɪ thudaa n pʋɔrɛ yɛrr

Pol durɛ, a junana gɪ dakha dɪ bɔnanɛɛkɛ dʋɔnnɪ bɔna bʋɔ na sobɔr bɔ jura gɪ the. Ga the thĩɛsɔraakɛ sɪ hanana'. Kirisitira bɔna bʋɔ n the. Ha pɛrɛ Jeju Kirisitira thudaa gɪ a the yũu ga ha mɛ paarra. A dʋbʋɔrɛ a jɔ thĩɛ wo thĩɛɛkɛ sa 'lɛnɪ thuraakɛ. A bʋɔn a jɔ thĩ bɔɪ fɛvʋkɛ hanɪ thuraakɛ.

c. Polu yɪ hana bɔɔkɛ a pɛrnɪ Jeju haar

A fʋna bɔɔkɛ Pol debini haar na mɔ Thāgba wunɪ, fa yɪɛrɛ dɪ Polla 'leere thĩɛ jɔɔ. Nɪ hunɛ gɪrɛɛkɛ a kherenɪ.

*“Balamɔ Juifisɔ kɔɔ bur mi be nʋɔ kpalaɲɔ phe
bire, balāther wɪ kɔɔ ciil mi na khasa, babil wɪ
kɔɔ dʋvɔr mi na bʋkana, balāther gborɔɔ kɔɔ
mʋvna mi, dɪ wɪ biɛl na dɪtɪ biɛl nʋɔn kɔɔ gba mi
dɪ ɪ cʋv. ɪ kpaarɪkɛ mi n kpaarnɪ gɪ jɔrɛ ka, nɪwɛ*

nɔ mɛr murrɔ, niwɛ nɔ mɛr yu hɔhɔlɔa pa, niwɛ nɔ mɛr ɪ caa pa, niwɛ nɔ mɛr ca kpɔlɔa pa, niwɛ nɔ mɛr dura, niwɛ nɔ mɛr bəənnə, niwɛ nɔ mɛr lapvɔnna, niwɛ nɔ mɛr wire n cvenɪ di wi ye omina hanu thithun. Mi jirɛ girɛ n dɔnɪ thɔ dɔvɔr, na vɔɔrɛ, na yi cɔnanɛ bɔɔ jɔɔjɔɔ, na kɔmɛr na yɔlkhaa fɔvɔr, na kɔmɛr cɔnanɛ bɔɔ jɔɔjɔɔ, na ie fɔvɔr na kɛkɛ 'leere. Thɪ jɔjvɔ hale na miana', sɪ girɛɛkɛ heene minɪ a jɔrɔkɛ fɛw dɔvɔn derikɛ mi n hananɪ wire fɛw we gbɛbidarara fɛw.”
(2 Kor 11:24-28)

Polla na kɔɔ debini huɛra pa', a kɔɔ hanane thɔmaakɛ a n kɔɔ cɔvɔnɪ. A kɔɔ 'lɛr durɛ Juifi tu kɔtɪ kalyɔɔ. A debini haar pi, thɪɛ fɛw firɛ a ha kpu na cacara. A firɛ nɛnɛ da n mu tutugo buɔɔ thumu. A n caananɛ kpoore. Buɔ n fɔvɔrɛ, thɪ bɔrrɛ na yaaɛ haaraarɛ. Bɔ jɔjvɔra a n hananɛ bɛbɛr yaaɛ. Niwɛ caar fɛw kpɔlɔlɔaɛ. A caananɛ gaarɛ. A baan kha na ha pɛdaraakɛ wɪ n beesini a do biɛl.

Sobɔr gi Pol 'leere thɪ jɔjvɔ a jalna thukɛ thɪ billo na jɛ kɪɛr thɪɛna dakha. Sɪ na gele fɛvɔlɛra a 'leeni Pol na yɛ yuurakɛ du dɔvɔrra 'leera'. A hunɛ dɪbara a ho tibilikɛ 'lɛnɪ thɪɛ fɛw gidonɪ a hananɛ Jeju. Pol gbɛbɛrɛ pi a 'lee thɪɛ ɔ thɔma, ɔ i the, ɔ yi hanaakɛ bɔnanɪ, ɔ tomɪ khe, mɔ dɔ nɔɔ? Gidonɪ a 'lɛr Kirisitira bɔnanɛɛkɛ dɔnɪ thudaa a dona dakha yɪudaakɛ jɔnɪ girɛ fɛvɔkɛ a na 'lɛnɪ thuraakɛ.

4. Bɔnanɛkɛrɪ dɔnɪ thudaa kɛ thɛranɪ kɪɛr kpa kha kpa kha

Sɛbɛ buukɛɛ bɪnɔ a sɪ hun a na jalna sa yɪ gɛr mɔkɛ bɔnanɛna thɛrɪ kpa kha kpa kha.

Efɛjɪdara dakɔtɪ bɛlla sa jul jɔɔ na khɔɛɛ. Ka paartɛ ado fa hun, gɪ n jaal kha jɔɔ na nɪ khun. Nɪ hunɛ mɔ gɪ kpanɪ kha bɛlbɛl: Taarɛ, Sopugo faarɛ, kpɛsɛrɛ, jurukɛ dɔnɪ mɔkɛ fa jɪnɪ gɪrɛ dɔnɪ thudaa. Bir kuunɛ na mɔ sɪ bɪrɪnɪ do Thãgbaada. Thu Phuu khaarda pɪpudaa dɔn: Mɔ sɪ dɔnɪ thɪ huna na Kɪrɪsɪtɪ.

2

Thāgbaa bɔna dɔ cacɑ thĩɛ

1. Thōthō Polɪ thumukɛ a munɪ

Tibil umō na 'la na so nayɪ aa Pol na 'lɛ bɔnana'. Sɪ ado mōkɛ ukhaa kpɪɛr hantɪ gɪ, dɔn sɪ to dɪ Pol 'lɛr bɔnanɛ. Nĩ asɪ bɔkɛ jɔjɔ n kpɪɛrɛ aa: Thāgbaa bɔnana dɛnɛ jɛ thɛna. Gɪ thar dakha mō tibili thĩ dur hantɪ thō kōtũkɛ a 'lɛnɪ, na tomɪ kheuukɛ a hananɪ, gele few dor thĩ bɔɔ. Asɪ kpalmā gɪ sa sor aa tibil wo tibilikɛ piɛrɪ haar, a bire hana thĩsɔkɛ theranɪ kɪɛr a baan, aa 'lɛ bɔnanɛ pa mɪ ture.

Thōthō Pol na kɔɔ do lɛledaara' a jure gurɛ n dɔnɪ bɔɔ na thĩ bɔrɛɛ. Aa n hana tomɪ kheu dɪkhāa bɔa'. A n gaarɛ dɪkhāa bɔɔ tomɪra, ɔɔ too n kpooraarɛ dɪkhāa bɔɔ. Wɪ kɔɔ ciiluule bɔ jɔjɔra. Dɪ tibilaa yɛra aa kɔɔ hana i bɔɔa'.

Sɪ afɪ gba Efɛjɪ sɛbɛ na hun, fɪ n yɪ ger du do ɔɔ ha hire na dav, dɪ a n kākare mōkɛ a 'lɛnɪ bɔnanɛ. Nɪ jena gɪ dɪ ɔbɔkɛ a hantɪ khasora, ger a kherero sɛbɛkɛ.

A dana kɪɛr dɪphā sɪ jure kirɪv Thāgbaa bɔna thumurra. Asɪ bɔkɛ nĩ bule jɔjɔ hale thumuraakɛ. Dɪ ger thɔa sɪ, dɪ sɪ yāa sɪ ju mu gaa thumu gɪ hulone Pol duraakɛ a 'laanɪ a jalna bɔɔraakɛ billo.

2. Bɔnanɛlɛra Kirisitira gɪ ha

Thumu bireekɛ dɔnɪ Kirisitira gɪ ha, durakɛ thumu bi vrɛkɛ Pol n gba bɔ jɔjɔra. Sɪ umō dɔrakɛ ɔɔ kir.

Thumur be yepɔɔle hanane kuru du hulone ka. Di si punone a gba thumu be yepɔɔke a pe yuɔ.

a. Bɔnanɛɛle Jejura gi n the

Cacara, bɔnanɛɛ thumuke Pol munt Jeju Kirisitira gi the, na ɔɔ thɔmaake a n cɔvni kuku thurɔra. Ado Kirisitira na ɔɔ boni jirɔ ga. Tibil biellake na puno na 'le bɔnanɛɛla'.

i. Thĩ bɔuke na banani kha na thɔmaake dɔvni kuku thurɔra ga

Thĩ jɔjɔ hake thuraake, ke na hanani kha na Kirisitii kuku thurɔra'. Ni kpierna tu jɔjɔɔke n kulenti awi le di wi diirnɔ thĩ jɔjɔ. Gure wi n kpierni dɔvni wi 'lerɔ thĩe jɔɔ. Di mɔke lɛra n fɔni sa do lɛ, thĩ jɔjɔ hale n cɔvni. Si punone so ayi: Tibil n cɔvɛ ɔɔ thɔɔke a na punoni a na cɔv di Thāgba dakha n cɔv ɔɔda. Tibilida dɔvni kɔvle, si Thāgba n 'laane jɔvni bɔ buɔra du mɛ kha. Fi 'le thĩe a kha lɔɔ gi bɔre ka. Gele na the kuku thurɔ pa ga mɛ gaa? Tu jɔjɔɔke na dɔvni ha pedara ga, n gbaar dakha le thĩe bɔɔbɔ Thāgbaake dɔvni thĩe few tidaar bɔre tubula fɛra. Biella gi na Ekjamɛɛke tibil n cɔvni a 'le. Na dakha thɔma do paaruke n jalani na yɛ kɔvle. Gaa thĩsɔke na bā kha na Kirisitii kuku thurɔra'. Di ga do kha biel na bɔnanɛɛke Pol n muna'.

ii. Bɔnanɛɛke thaani kuku thurɔra

Polɔ sɛbɛɛke a khereni Efejadarara, n nuna ser gaa bɔnasɔɔle fɛw.

Ger ha gure kpa kha kpa kha. Cacara: Taare, sopugo faare, ker bire na asɔ bir kuune kha na Thāgba. Agɔ mɔ a birni kɔ

sɪ dɪ sɪ dʊvraa bɪsana. Na Thu Phuu khaarda, na mɔ̃ sɪ donɪ thĩ huna na asɪ tu jɪ dɛɛn paakɛ dɔnɪ yire khorr. Ado sa jal yɛ burɔ, sa jɛ hɪun gaa thumule sɪ a dana kɪɛr sɪ punone cã phasɪ ayɪ bɔnanɛɛle Kirisitira gɪ n the. Thĩɛsɔ gukɛ bananɪ kha na ɔɔ tibil do na thɔmaakɛ a donɪ kɔkɔ thɪvra.

b. Wure dɪbara haanɪ Kirisitira wɛr 'lɛ bɔnanɛɛlera

Dɪ gidonɪ bɔnanɛɛkɛ mianɪ kɪɛr fɛw Kirisitira gɪ the, tibil teenanɛ a hana Kirisitira sa 'lɛ bɔnanɛɛle.

Hɪnɛ thumɪ bireekɛ teananɪ sɪ jɛ nɪna kɪv. Dɪ aɲɛ n dʊɔn a hana Kirisitira?

Ulfɛ Phaara na Polɪ thethɛɛ dura, n mure kuune khaakɛ hanɪ Kirisitira na we gbeɔɔdarara. Wure fɛvɔkɛ dɛɛnenɪ awɪ ha pɛ Kirisitira n debire, thĩ gbul gukɛ dɔnɪ thudaa, kɛ hanɪ asɪ kpɪɛra, sa do sobɔr waa gel kɛ Thãgbaa sɛbɛ n munɪ gaa thumɪ.

i. Thĩ nunanɛ

Thĩ nunanɛɛkɛ hanɪ Jã 15:1 5ra. Jeju sor le ayɪ:

“Mɛr dʊɔn divɛ thɪr kɪrra bɔ, sɪ ã thɪ dʊɔn divɛ thɪr hĩdaar. Jɛɛ fɛw biɛlbiɛlikɛ thaarɛ marnɪ sɪ ga n se bɔ’, a na kuur ger na faa. Sɪ jɛɛ fɛw biɛlbiɛlikɛ n sɛnɪ be, a na khabɪ ger gɪ ju se be ga n pɛr. Ado nɛr gɪ nɪ 'lire phur du do thumɪrikɛ mi kɔɔ mu nɪnɪ dɔ nɔɔ. Dɔ nɪ too ã bɪnɔ, ã too anɪ bɪnɔ. Mɔ̃kɛ jɔɔ na punonɪ dɪbara a na se be, saagado divɛ thɪr kɪrra a bana gaaga, mena gɪ ha dakha na nɛrɛ ado na too ã bɪnɔa’. Mɛr dʊɔn divɛ thɪr kɪraa, sɪ dɪ nɛr

dvɔn jɛɛ. Urɛɛkɛ tɔɔnɪ ɪ bɪnɔ dɪ ɪ too ɔɔ bɪnɔ, ɔr na sɪɛn be jɔɔ, gidonɪ ado ma hala' na puno thɪ biɛllakɛ a na cvv kpuraka'."

ii. Thɪ nɪnanɛɛlee kɪr

Jeju gbaar thɪ nɪnanɛɛkɛ dɔnɪ thur bi lɛ kvɔl thumur kɛ lɪrɪayɛl bɪsana n cvvɪnɪ le awɪ dvɔ. Asɪ bɔɔkɛ nɪ sɪ punone so mǎgorɔ lɛ agɪbo barāda lɛ, agɪbo wo, thurv wo thurvɔkɛ n sɪɛnɪ be thura fɛw hananɛ nɛɛ. Kurraa na jɛɛkɛ cooreni kha, kurraa na jɛɛ kuune kha bɔɔ n har awɪ thɪthun. Wɛr fɛw n bule kha. Dɪ ger dɔ nɔɔ kɪɛr dɪ Jeju nuna aa unɛr dvɔn thur kurraa, sɪ dɪ ha pɛdara do jɛɛ. Jeju yǎalɛ a nuna kuune khaakɛ hanɪ wɛr yɛjɔra. Kurraa n dɔ nɔɔ dɪ jɛɛ n puno a se be. Thale ha pɛdaar n khɔ da n pɛr da n se be, du the bulelaakɛ Kirisitira n buluuni. Ado sɪ yǎalɛ sɪ birɔ khirro a hɪnɛ, sa yɪ ger a na juna gɪ dɪ ha pɛdaar 'lɛ bɔnanɛ gidonɪ a bǎa kha na Kirisitiikɛ dɔnɪ vrɛɛ paakɛ bɔnanɛ fɛvɔkɛ n thenɪ yũu n theni.

3. Bɔnanɛɛkɛ n thenɪ Kirisitira dvɔn cacadaa

Sɪ kɔɔ tharɛ ayɪ: Sopugo faarɛ, bir kvɔn, mɔ sɪ donɪ thɪ huna na dakha thɪ ikhaakɛ bananɪ kha. Ado sɪ ha Kirisitira gerra dɪbara sa puno na 'lɛ ɔɔ bɔnaale.

Ɔɔ sɪ punone so mɛ gɪ, dɪrɛkɛ wo Jejuu thɛthɛ sor:

“Ado tibil na too ɪ bɪnɔa' jɪɛra wa dvnaa jɛ khaa a khɪ. Jɛ khɪna wɪ n khɪ a dvna dɔɔ a faa du hɪ.”
(Jǎ 15:6)

Thur jɔɔ wo thur jɔɔkɛ na bananɪ kha na thur kurraa ga na pvɔr sɪ na khiɔ'. Mena gɪ ha na tibilikɛ na bananɪ kha na

Kirisita', na puno na 'lɛ bɔnana'. Dɪ Pol gbaar thumur nɔ bɛɛtlɛra da n so:

“Ani di pa, na ani sopugo cvv dor nɔɔ di ni kɔɔ khi mamara.” (Efejɪdara 2:1)

Jejuu dur na Polɪda yáale gɪ so Ado sa bǎ kha na Kirisita', sɪ khire. Thu khirida a n mu kɪɛr, kɪrɪv dɔvɔn, sa hana punone a na jɪ Thǎgba ga. Sa puno dakha na kur kha kuune na ɔrra.

Ado thale sɪ khire thuerɔ kɪrɪv nɪnanɛ, sa 'lɛ bɔnana'. Mɛna gɪ tibil wo tibilikɛ kheni thuerɔ na puno dakha na bul kha na bɔnanɛɛkɛ hanɪ Kirisitira ga.

Ado sɪ ha Kirisitira, sɛr dɔ tɪblaaɛ 'lɛnɪ bɔnanɛ, dɪ ado sa ha Kirisitira ga, sa 'lɛ ɔ bɔna ga. Dɪ thumura ɔ kpalɛmǎ pa ha vrɛ. Polɪ sɛbɛɛkɛ a khereni jaal kha na Kirisitii durukɛ a 'laanɪ.

4. Thǎgbaa bɔna ɔ bɔ jira gɪ n the

Gɪ bɔrɛ sɪ jɪ mɔ sa n urnɪ kha na Jeju. Na mɔ sɪ teenant sɪ jɛ gure n dɔnɪ khir thuerɔ. Na yi hananɛ thuerɔ. Mɔ sa fv, sɪ sɪ too Kirisitira khorr?

Thǔthǔ Pol 'laare tuur:

“Sɪ Thǎgbaake ɔ bɔ dona na wabɪnɪ kpǎkpalǎ ga, na ɔɔ nav kɔtɪkɛ a kɔɔ na sɪnɪ. Su dorake sɛr dɔ wirɛ kɔɔ kheni dɪ do asɪ dɪ pa dɔ nɔɔ, a bire ha sɪ yire na Kirisiti. Thǎgbaa bɔ jɪ dɔ nɔɔ dɪ ni 'lɛ taare. A kɔɔ ur sɛr kha dɪ sɪ gbɛbɪ too Thǎgbaa dɔvɔ na

kha Kirisiti, du the asɪ biɛl dora na Jeju Kirisiti. Gɪ do nɔɔ a nuna bɔɔraake n inani mɔ̃ke ɔɔ bɔ ji do nɔɔ sɪ ni 'le taare. A kɔɔ ur ser kha dɪ sɪ gɛɛbi too Thāgbaa dʋɔ nakha Kirisiti, du the asɪ biɛl dora na Jeju Kirisiti. Gɪ do nɔɔ a nuna bɔɔraake n inani mɔ̃ke ɔɔ bɔ ji thvni wabi, du the bɔɔraake a bɔ sarni. Gidonɪ Thāgbaa bɔ jira ni kɔɔ 'le taare du the & ha pɛrɛra, ga do anɪ pa gɪ tha'. Thāgbaa khaarda gɪ. Mɔ̃bi paar na ha liir tibil n mɔ̃birɔ'. Gidonɪ ga do anɪ dikha cvvra gɪ tha'."

(Efejudara 2:4-9)

Ka paarɩke n mu ser mɔ̃ sɪ khini thuerɔda. Sɪ mɔ̃ sa fʋ sɪ na the khireraale a na lɔ̃ yirera a na 'le bɔnanɛɛke hanɪ Kirisitira?

Pol tharɛ Thāgbaa nav na ɔɔ ha bulola na ɔɔ bɔ ji na ɔɔ ha fʋra. Thāgbaa thethe te kpɛrɛ a ã sar du do ɔɔ bɔ ji do nɔɔ Thāgbaa bɔna guke a nunani tibulala fevra. Thāgbaa bɔnaake thenɪ Kirisitira dor khaardaake sɪ n 'lɛnt du the ha pɛrɛra.

Sa kɔɔ teena bɔnanɛɛla' durake sa puno na 'le bɔnanɛɛla'. Gidonɪ asɪ thɔ̃ bɔsɔ na n 'laa thɔ̃a'. Thāgbaa hana sɪ gele fevule khaar du the ɔɔ bɔ jira. Bulele ha vrɛ: Mɔ̃ wer sɪ n cvvraake khaardaa caakɛra? Bɔ ji ca vrɛ sɪ 'lɛnt thaa bɔbɔ sa too pɔɪ sa n cvv thɔ̃a', ga n so sɪ thɔ̃ɛ dakha ga. Agibo mɛ ga dor sɪ hunɔnɛ kha na Jeju. Sɪ ado sɪ pɛrɛ haar sa bɔ̃a kha na ɔɪ dɪ dakha sa dor ɔɔda vʋvɪn.

Nɪ kpɛrna thumurɩke n kpaanɛntɪ. Fɪ vrɛ dɪ fa n kpaar le dɪ bunɔ, a na ka a yɪ sɛɛɛ kukʋv phɔ̃phɔ̃ɔ dɪ wɪ bɔ̃ cɔ biella

lɔfonɔra, dɪ wɪ kherere seberaale aa: Cɔɔrɪkɛɛ khirro, lɛle
thĩ kɔkɔɔ haleekɛ jɔɔnɔnɪ ka nɪ lona gba khaar. Mɔ̃ na cɔɔ
na lɔɔn na gba yaa, agɔbo na bor sɪ na toole phiilo?

3

Sopugo faare dor Thāgbaa bɔna

“Dra sɪ 'lɛ birsere na sopugo faare du the ɔɔ tɔmina, a ha mɔ̃kɛ ɔɔ bɔ ji kɔ̃t̃iɛkɛ.” (Efejɔdara 1:7)

1. Bɔnanɛɛkɛ dɔnɪ thudaa dɔnɪ beekɛ kɔkɔ thurɪ n senu

Thumurikɛ tɔ̃tɔn para Pol sor ayɪ: «Kirisitira» kurɪ dor kpɛr jaare gɪ. Pol sor aa Kirisitira bɔnanɛɛle ha. Be gukɛ thenɪ bɔnɪ jirɔ̃kɛ Kirisitira kɔɔ jini. Dɪ mɔ̃ fa fɔnɪ sɪ na 'lɛ gɪ, dɔ fi kɛr Jejura fi pɛr haar, the pa kpɪ na hala'. Dɪ gumɔ̃sɔ dɔ bɔnanɛɛlera, ka paarikɛ sɪ hunt tharre thɛ yɛjɔra. Cacara: Thubure gɪ, agɪbo wo kɛr bire mɔ̃kɛ ikhaa khekheresɔ n kherenɪ. Agɪrɪ: Sopugo faare. Sopugo faareeda sa mu kɛr, agɪrɪ, sɪ mu kɛr bireeda.

2. Sopugo faareɛ kur

“Kɔ̃tɪn na n heen sɪ sor du miɛna puureekɛ sɪ cvvna, di dakha wo a n heen sɪ sor du miɛna sopugookɛ sɪ cvvna. Sɪ mɔ̃ ỹu hɔnɔnɪ na thu mɛ Thāgbaa nav ha wireraake n naanɛnɪ. Mɔ̃ kirrv na wi lɔ̃ paar hɔnɔnɪ kha, mɛ a n cvv di asɪ puu n hɔnɔna sɪ.” (Kht 103:10-12)

Sopugo faare, ga do fi cvv tibil gɪ miɛ kha na dɪ pa dɔ̃kɛ a cvvɪ, agɪbo ɔɔ bɪ kpal thɔmaake a cvvna'. Sopugo faare kurɪ dɔnɪ a bɔ hel tiire, kurɪ bɛl wo dɔnɪ fi gɛbure pɪ fi bo hv hanane fɛvɔkɛ jɔfɔ n 'laanɪ. Sɪ kurɪ dɔnɪ: Fɪ cvv nte gɪ horake aa cvv sopugo a yia'.

Sere few cɔvɛre sopugosɔ. A cɔvɛ na puure Thāgbara. Dɪ gɪ unanɛ leere sere na Thāgba. Sɪ wo sa hana punone a na gbeɓuna thīɛelera ga. Thāgba dor ɔɔ thɔ̃ ɔɔ sopugo faa na punone, na coor kuune khaake kuureni. Dɪ gerra dɔ nɔɔ dɪ Thāgbaa dɪ pa faara wabɪ ka, a dona dakha bɔna kɔkɔvɛ. Bɔnanɛelera thudaa a do, a dona yūudaa dakha, kɛ kəɔneni thī bɔna fevrake hant thura the nɔ. Dɪ pa faarera wo Kirisitira gɪ the dɪ ɔrra dɪbara gɪ ha.

3. Pol 'lɛ Thāgbaa dɪ pa faara

Thɔ̃thɔ̃ Polɪ thethe jure mɔ̃ dɪ pa faare donɪ thī kɔkɔvɛ a dona thī hulɔ̃ a pierna.

Na n diinɔ ga, bɔɔke a caanant Jeju Damast hɔvera pa', tu fɔ seɓe a n kɔɔ jal a tee fāgadaraa pa, a jalna, a fulena ha pɛdara. Etien khidarara gɪ kɔɔ dar Polla, Etien dɔ caca ha pɛdaarɪke wɪ kɔɔ kɔvɛ. Pol kɔɔ dɔ nɔɔ dɪ wɪ khaana ha pɛda jɔjɔvɛ. A n kɔɔ kpoo warre ka dɪ do ɔɔ Thāgba fɔvɛr na ɔɔ caa jɔfɔvɛ dɔ nɔɔ.

Damast hɔveraalera a caana Jejuuke irent a the khirera. Dɪ dapaara ɔɔ yɪ kherre. Puureeke a n kɔɔ cɔvɛnt a jure ɔɔ kir dɪphā. Ga do gidont ɔr dɔ nɔɔ dɪ ha pɛdara na n gaar dɪbara ga, sɪ gidont a bor vrɛeke Thāgba phiirni dɪ do Taadaar na Kɔ̃tɪ, bɔɔraake wɪ caant kha na Jeju, aa kɔɔ heen Pol so khinənɔ, gidont a dor tu kɔvɛdaara, yuuraka'. Sɪ dɪ pa faare a ka 'lɛ. Jeju na kɔɔ heen Pol sor du mɛ kha na puureeke a cɔvɛna. Sopugo faa caarɪlera, Pol 'lɛnɪ dor nɔɔ dɪ ju jɪ bɔɔbɔɔ mɔ̃ Thāgbaa tu do pa hant. Thāgba guke dɔnt nav na vrɛ bɔ jɪ hulɔ̃ hironi phi. Mɔna a 'lɛnɪ sopugo faareele a punone a mar a ju jɪ bɔɔbɔɔ dɪphā. Gɪ baar mɔ̃ke a na toont a ju sa

nɔɔ, Thāgba fʋɔreraake doni jɔfʋ haar koo ke na n pʋɔrenti si di cʋʋ tibili yi du buə'.

4. Sere few cʋʋre sopugo

Asi bɔɔke nĩ tibil jɔjʋɔ hale n hɔnti Pol bɔɔraake a koo caanani Jeju pa. Ga daar nuerera ga. Su dorake waa tibil casɔɔle Thāgbaa i agibo Thāgba fʋɔr ire wɪ gba a phiro si na cʋʋ puure gbēgbereneeke wɪ n hanani Thāgba fʋɔr thumura gi n cʋʋ wer di wɪ debi do yara thudaa billo.

Gi teere kha gi kpal sar mɔ̃ke si n yuni gaa thĩ caalera. Na n təə ji pherura a kpier, ado si faa thɔ̃ puule si n cʋʋnti thale sa hana sopugoə' ga. Thɔ̃thɔ̃ Pol tharre ɔɔdara Rɔmēdara sebera aa: «Tibila bibi dʋɔn sopugodara a 'leena i dʋbireeke dʋɔnni Thāgbaada». (Rɔm 3 :23) Di paarsɔ na cʋʋ paarsɔke si n kpiernti aa ga puurə, su do Thāgbaa yera wer sopugo guke kpalani ka gidonti Thāgba na hana di paara. Si teenane si yaaale sopugo faare a mē ga si buure khorr.

5. Thĩ nunane

Thi nuna buu ha ure ke na bulo suni.

Ado fi tire kpierɛ, fi jal fi yi afi jēeke hani di bāv yɔɔ fii di biellaake wɪ n weni po buu. Ni ther hɔera a gba moto di na n jal ni yu. Su do pipu bɔɔraake Thāgbaa nɔ̃ kɔ̃tɪ daan; si di fi borake a seseɛ di fa n jal. Di mɔ̃ fi n jalni gbegbe, hɔera dor pēperē haar koo. Di mɔ̃ fi doni buɔ a jiiir jiiir pɔsɔra sa kēkere a dā po nɔɔ. Fa hune jaa nɔ̃ kɔ̃tɪlera khure jēele few a jalna. Di haar kvɛ fi koo. Gidonti fa puno na yi afi jēela'.

Dɪ fi jul gbɛ̃gberɛ̃, sɪ fa n pɛ n̄u wɔɔ, a nɛ du do thɪr kuur maasin n hella. Dɪ fa n kpaarna yinɔ du do fi 'laare yu le yɔɔ afti yɛbɔɔ lele pal ɔ̃ seero jɔ nɔɔra. Dɪ fa hun du do afti jeen bikuun hale a jul. Dɪ fi pɛr waa khɛr sɪ fa n hunv fi ju jɪ thɔmaakɛ a yaaɓni a cɔvna thɪrvɔlɛra. Dɪ m̄ɔ ga pɔɔrni gbe du do a tɔr thɪvra a kpɛɛ wu. A jire a barābɪ khɪkha. Dɪ afti jeen bikuunna seer a pɔ kākɛ fi hanɪ a so far aa; unɪ pɛr jɛ̃ phaakɛ hananɪ fāga ka. Du do ɔr thɔa fi seerna. Dɪ m̄ɔ nɪ seernɪ pɪ, bɔɔ gbe fa hunɛ a yɪ diphā waa, afti jena dɪ ca da n caan fi na dav.

Nɔɔnɪkɛ debanɪ a do po nule dɔɔn asɪ sopugosɔ. Asɪ sopugo cɔvɔsɔ gɪ. Asɪ thumu bisesɔ gɪ, na asɪ fil kpalkɛ sɪ n hananɪ. Asɪ dɪ pasɔ vaar ser na Thāgba. Dɪ Jejuu boni jɪ na ɔɔ khi bire khɛr sɪ hɔɛ, gɪ do nɔɔ sɪ bir sɪ kuun kha na Thāgba. Asɪ dɪ pa faakɛ sɪ 'lɛnɪ du the Jejuu khi kɔkɔ thɪvra, dor nɔɔ dɪ sɪ bir do Thāgbaa too. Kɔkɔ thɪvɪ hɔɛrɛ jɛ̃ɛkɛ na bulo sini dɪ sa dā Thāgbaakɛ phoni a sarna, a telenena. Kɔkɔ thɪvɪ dɔ nɔɔ dɪ sɪ 'lɛ sopugo faare. Ado Jeju na kɔɔ 'laa dɪbara ga, ga dor sɪ buure. Tu jɪ dɛ̃ɛ paar na hala'. Ga kɔɔ khe sare m̄ɔ sa fɔnɪ sɪ na seer sopugookɛ dɔnɪ gɔvɪr kɛ vaarre sinti kha na Thāgba.

6. Jejuu boni jɪ n 'laare yire

Bulele? M̄ɔ wer dɔ nɔɔ dɪ Jejuu khi kɔkɔ thɪra do thɪ kɔ̃t̄t̄ mɛ̃? M̄ɔ dɔ kɪv sɪ Thāgba na kɔɔ faa sopugora thale a ha sa, sa yaaɓ bonɛ n je?

Bule kɔkɔ gɪ. Thāgba telelne ka, dɪ jɔfɔ sor aa: Sopugo wo sopugo teenanɛ so heene. Ado Thāgba kɔɔ sɪrɔrɛ sopugo thale aa heennɔ sora, ga dor ga n jal kha na ɔɔ Thāgba doa'. Thāgbara nav Thāgba a do. Nav gukɛ a n yaaɓni gɪ yira

tɪbɪlala gɪ the ɔɔ bɔ fura, na ɔɔ bɔ jura na ɔɔ sopugo faaraake a n faantɪ da n ha sɪ. Mɔ̃ fa fɪ sɪ na kperɛ Thāgbaa nav na ɔɔ fɪl telɛ pa bɪɛl.

Thāgbaa sebera, gɪ mure le boni jɪ thumɪr na sopugo thiriida. Kurɪ dɔn; mɔ̃ tu telɛ n gbantɪ dɪ padaartɪ dɪ pa dɪ heen, sɪ gɪ dɔ nɔɔ dɪ padaartɪ le n 'le sopugo faare. Dɪ ger dɔ gre Jejuu khi kɪkɪ thurɪra n nɪnanɪ. Dɪ ɔɔ boni jɪ dɪbara daan thu, a na thi astɪ sopugosɔra.

Jeju dor Thāgbaake debantɪ a do tibɪl. A debire a gba tomɪr. Aa kɔɔ hana dɪ pa birɔ'. A debire do sopugodaar du do ser dɔ nɔɔ. A heene sorɪke na teanana' Thāgbaa yɛra. Jeju cvure Thāgbaa ha du ie du do ger dɔ nɔɔ dapaara waa dɪ faa astɪ sopugo a ha sɪ. A fɪna nenɛ, Thāgba n hun ser dɪ sɪ ho tibɪlaake na kɔɔ cvɛntɪ sopugoɔ'. ɔɔ boni jɪ thurɪra dor nɔɔ dɪ 'lerɔ dɪ pa faare Thāgbaa yɛra a ha sɪ. A cvure Thāgbaa telɛ na ɔɔ nav du do bɪɛl.

7. Sɪ tea Thāgbaa dɪ pa faake a n ha sunɪ

A dana kɪɛr sɪ jure kɪkɪ thurɪv kur, sɪ mɔ̃ sere bɪɛlbɪɛl na puno na mar na tee sopugo faareeke Thāgba n ha sunɪ?

Ado mɔ̃ Pol n sontɪ gɪ, Jejura sopugo faareele n ha. Dɪ ado sɪ n yaaɛ sɪ 'le gɪ, dɔ sɪ bā Kirisitira ha perera. Sɪ teenane sɪ nena Thāgba a jɪ gel dɪ sɪ hanane yaaɛ. Dɪ sopugo faareele Jejura gɪ ha, dɪ sɪ teenane sɪ pɪɛr Jeju haar.

8. Mɔna sopugo faareele do Thāgbaa bɔna?

Sopugo faare dor bɔna kɪkɪv ka. Cacara, sopugo faareele n debire astɪ yi hana, ke dɔntɪ sopugodaa. Ke dakha n nenantɪ dɪ

so heene n piɛɛ sɪ. Sɪ wɛɛ piɛɛnɪ Jeju haar dɪbara dɔ wɛɛ wɪ faant sor a ha, dɪ wɪ har dauaake dɔnɪ yire khorɪ dav. Dɪ wer dɔ wɛɛkɛ na urenɪ na the khirera. Dɪ werra na haan yũu phaaraake Thãgba na tini, kɛ dɔnɪ kãkɛ thĩɛ few na debini a na do daphaa.

Sopugo faareele dakha dor bɔnanɛ, gidonɪ gɪ n kɛɛ sare yicururaake asɪ sopugo n pɛr sarnɪ. Sɪ dɪ do ha u sɪ hana dɪphã waa vuvu.

Nɛnɛ, bɔna kuvuvuɛ n kpaanɛnɪ daan. Nɪ faa sopugosɔ na hana kha gɛr na dɔ nɔɔ dɪ sa puno a na jɪ Thãgba. Nɪ faa na hana kha gɛr na dɔ nɔɔ dɪ sa hana kuune kha na Thãgba. Wire wo wire. A jɪ Thãgba thĩ kpu na hake thura bɔnanɪ a jɔ gela. Sopugo faareele n thenɪ Jejura dɪbara na dɔ nɔɔ dɪ sa yɪ lɔ paar a na 'lɛ lɛle thĩɛele.

4

Mɔ̃ birsere donɪ Thãgbaa bɔna

Nɛnɛ̃ sa kpiɛrnanɛ thumurkɛɛ kɪr. Pol caan casti ayɪwɔɔ: *“Kirisitira gidonɪ a kɔɔ gaarɛ bɔɔ bonɪ ji bɔɔle a puno a taa sɪ.”* Sɛbɛ ikhasɔ n sor aa: *“Bir ther”*, Thãgba bire the sɪ kɪr biɛlla gɪ na bisere.

1. Birseree kɪr dɔɔn mɔ̃?

Thãgbaa sɛbera thumur bireekɛ bɔɔn ka. Sa yãale a na ji ɔɔ kɪr a na mɛna Polu bɔɔ. Thɛ yɛɔ haanle sa tharɔnɪ.

a. Caca thɪ nɪnanɛ

Ɔbɔɔle Rɔmɛ̃sɔ dɔɔn fãgadaraake n thɔanɪ dɪ. Dɪ dee thɔma dakha kɔɔ hale. Helu n dor nɔɔ dɪ ikha n do ikhaa dee, ɔbɔɔle ado fa puno na lumɪ afti hella afti heldaar hananɛ hvɛ a na fɪ fɪ na afti ɔɔdara nɪ dɔvraa dea. Mɔ̃ fɪ donɪ dee pɪ, fa puno kpuraake a na the afti dee doraale na afti thethɛɛ fãga bã. Sɪ ado tibil kpukɛ dɔnɪ afti ɔkadaar pɔ a lumɪ heluule, a taa fɛr thale. Dɪ thalera wɪ kɔɔ thubɪ nɪ a birsena nɪ antɪ dee doraake kɔɔ wɔɔ narnɪ.

Nɛnɛ̃ sa 'laare ɔɔ kɪr thudaa billo gɪ mɛna dureekɛ Jeju 'laanɪ:

“Ger gɪ yũu fãgadaari dɪ, gɪ hvɛ fãgadaarikɛ yãalɛnɪ a ther war ɔɔ thɔ̃dararsɔɔ pa a hun. Ɔbɔɔkɛ a marnɪ da n ther, wɪ kpar tibil biɛlikɛ hananɪ helu gbilanɪ kɔ̃tũ der paar gbilanɪ a pɔnanaa. Dɪ mɔ̃ aa hananɪ thɛ ana lima', ɔɔ kɔ̃tũ yɪ dɪ wɪ dolonee, ɔr na ɔɔ kher, na ɔɔ bisã̃sɔ, na

thĩɛ fɛvɔkɛ a hanani a lima heluulera. Dɪ thɔ̄daarile jire a gburɔ̄ku ɔɔ yɛra sa svvraa fɔ haar sɪ ma limɪ fɛr fɛw. Dɪ bɔɔ fɔrɛ thɔ̄daarilee kɔ̄tina dɪ faa helula a haa, sa suraa dɪ jal.”
(Matiə 18:24-27)

Sokpaakera Jeju gbanɪ da n ninana sɪ, mɔ̄kɛ asɪ sopugo honɪ gɔ̄gɔvɔnikɛ kɔ̄tinanɪ ka, kɛ sa punoni a na luma'. Heluukɛ sɪ hanani kɔ̄tine ka. Ga ha lɪmɪnɛna ga. Gɪ horakɛ fa dor thɔma yɛna yɛmɔ̄ sɪ fa puno a na lɪmɪ heluulera ga. Dɪ jamanaa thɛthɛ tha thɔvɔ sa ur a pun heluulera a faa. A hvɛ tibiliikɛ wɪ thɔvɪnɪ faa, a faana so heene fɛw a haa. Gɪ faarɛ wer a haa, su dorakɛ jamanaa khɛsvra hel kɔkɔvɛ hale ado kaar.

Sɪ punone so ayɪ: Jamanaa thɛthɛ luma heluule dɪbara. Dɪ ado sɪ yaaɛ sɪ bir khirro sɪ hun mɔ̄ Efɛjudara sebera 1. Jejuu boni jɪ lima heluukɛ sɪ hanani na Thãgba. Sa puno kpurakɛ a na lɪmɪ na pa, adorakɛ sa cvv thɔ̄ bɔɪ dɪ ha mɔnake, sɪ sa puno kpurakɛ a na lɪmɪ heluula'.

Sa kɔɔ yɪ fɛfɛɛ paara', su do ɔbɔɔlɛra Jeju 'lɔɔrɔrɛ nɔvɔ. Ɔr do asɪ bɪrsɛdaar. A unɛ kɛ thura, a lɪmɪ asɪ hel. Dɪ thĩɛɛkɛ teanani a lumana heluulera thĩ kɔkɔvɛ gɪ ka.

Kɔkɔvɛ thɔvra wɪ juu dɛ! Ɔɔ thɛhɛɛ tɔmɪn a gba lumana heluulera. Boni jɪ khir a khi dɛ! Sa puno a 'laa taa sɪ, sɪ 'lɛr thɔvɛrɛ dee dɔvrra, ga do dɪ sa do konaakɛ wɪ thɔvɪnɪ faa thaa waa phɔrɔ ga, gɪ do hvɛ wɪ ha sɪ sa-n cvɛ gɪrɛ sɪ pɛrni haara', sɪ sɪ do Thãgbaa bisãɔ.

b. Balapɔ thĩ nunanɛ

ljirayɛl bɪsanaa billo sa gba thĩ nunanɛɛle. Bɔ biɛlla gɪ thɔɔrɛ yɛna gbɪlanɪ yɛther ljirayɛl bɪsana kɔɔ dor dea Ejipiti dura wɪ n kɔɔ gaarɛ jɔɔ ka. Dɪ wa n dona dee thɔma. Sɪ Thãgba kɔɔ gbaar Mvɪjɪ a taana wɪ tɔtɔɔn paar kɛkɛrɛnɛ kɔɔ hale sobɔr. Gɪdonɪ jamanaale na kɔɔ yãal thãgba ga. Thãgba faarɛ kho mananɛ du fɪ wɪ. A nuna wɪ dɪ Thãgbasɔkɛ hanɪle Ejipiti dura na do thãgba bɔɔa'. Pɪpu paar Thãgba gbaar Mvɪjɪ a muna wɪ dɪ wɪ jɪ dɪ kho mananɛ kpu hale wo kɛ na kpaanɛnt wo, kɛ puuronɪ a jɔ cacadaa. Thui kɛ dɔnt khir na kpaarɛ awɪ cɔ a na kɔvɔr caca bikona fɛw na numaa caca biikɛ dɔnt dakona.

Dɪ mɔ̃ tibil na fɪnt sɪ na taa dɪbara kho punɔnɔkɛ. Mvɪjɪ kɔɔ sor ljirayɛldarara aa: Wɪ teenanɛ wɪ kv banaa bollɪ, a gba cɔ tɔmun a cala lɔfonɔ kpaburɛra. Ga dor nɔɔ, gbɔgolɔ̃ thuile n golɔ̃ cɔ dɔɔraakɛ tɔmunɪle na hanɪ. A na faarɛ kuuminɔ fɛvɔkɛ hanɪle cɔvɔraale dɪ wa hana yirɛ sɪ ka tɔmun na hana' a na kɔvɔr wɛr.

Dɪtɪnɔɔle benɛ gɪ na hulɛbe paar fɛw. Dɪ Faarɔ̃ na jɪ mɔ̃ a na dona', du do Thãgba 'lɛ kɔɔrɛ. Du do waa Faarɔ̃ thar thɔnɔ, sa faa ljirayɛl bɪsana dɪ wɪ jal thale wɪ 'lɛ taarɛ dee dɔvɔraakɛ wɪ kɔɔ hanɪ, a 'lɛna taarɛ dakha khir phuronaakɛ n kɔɔ piɛrɛ wɪnt. Thãgba kɔɔ taa wɛr thul jirɔ.

Dɪ a fɪna bɔkɛ gelesɔɔlɛra kanɪ pɪ, gɛr gɪ fɪrɔ dɪ ga n mu dɪ ga n nunana mɔ̃kɛ Thãgba 'lɔɔrɔnt nɔɔ ljirayɛl bɪsanaa thumura.

2. Thāgba thv̄bure ha pɛdara dee thōmana

Caca thĩ nɔnanɛɛkɛ kpalma pa n nuna ser casti dɪ Kirititira sɪ 'lɛ thv̄bure heendaaraake asti dɪ pa heen sunɪ. Sa ha kha dukha na Thāgbaa so heen bā. Tu ji caarukera thake hananɛ fāga ka. Dɪ ado dakha sa hun lɔjrayel bɪsana taa thumur liir sa yɪ thumur bireekɛ m̄ɔ a p̄ɛrni a hulona. Dɪ sɪ punone dɪphā a miɛ lɔjrayel bɪsanaa taa 'lɛ thumur a hun na we gbɛbɪdaraada.

Sɪ kɛra birɔ khirro gbe a hune a fɔna Adā na ɛvɪ nũ nɔvɪ bɔɔ Thāgba heenna tibula fɛw sor. M̄ɔ dɔ nɔɔ, gidonɪ Adā na ɛvɪ pɛr siida nũu. Gɛr dɔ nɔɔ dɪ 'laa hɔɛ puu cɔv thĩɛ fɛw na n kɛkɛrɛna tibil. Gele dɪbara ga, a sor ayɪ: Mɔna a kɔɔ kpākpaan warnɪ a so aa: Thĩɛ fɛvɔkɛ hananɪ yire na khire wi bɛl.

Mɔvɪ bɔɔ Ejipitidaraa thāgba fɔvɪ na Faarɔ thethɛɛda Satāa fāga gɪ n nuna. Dɪ lɔjrayel bɪsana ha puure jɔkɔɔ. Da n pɔtɔrɔ wɪ, m̄ɔ a pɛrni haar dɪ fɛrɛna wɪrake dɪ wa n ji thɪla na fāga.

Thāgba punone thɪlaalera fɛw a kɔɔ war du the bana bii boni jirɔ Thāgba bɛrɛ lɔjrayel bɪsana khirrɔ, a taana wɪ puurera fɛw. Boni jir dɔ junukɛ n nena sunɪ dɪ sɪ 'lɛr taarɛ. Thāgba tire s̄ɔ thumɪa fɛvɔkɛ mianɪ Jɛnɛjɪ 3ra sa bɔna sɪ.

Tibula fɛw jɛrɛ Efɛjɪ du m̄ɔ a donɪ thɪl fɔvɪ du, khaarkhaar cɔvɛrɛ thetoo thōma, thɪl jir dakha hale duraale a v̄v̄v̄. Gele fɛw b̄ana kha na thɪl khɛ Atemɪstɪ fɔvɪ. Dɪ mɛna gɪ wa n hɛrɔ dɔdɔɔ thōmana kpākpalā ga. Dɪ Efɛjɪda jɔjɔv thōmanaalera wɪ gɔ nɛɛ a mɔvɪ pur khorr. Gɪ bɔrɛ dɪ ha pɛdaarɪkɛ debanɪ haar n ji dɪ ado tibil debi haar a teenanɛ a 'lɛ thv̄bure gaa th̄ɔ puu caraale fɛw.

Dɪ wɪrɛ fɛvʊkɛ asɪ bɔɔkɛ nĩ bɔni mar yʊv jɔfv fʊrɛra agɪbo kɪam fʊrɛra teenanɛ wɪ jɛ dɪ sobɔr biɛl gɪ nĩ asɪ bɔɔkɛ ga thɔma jɔɔ n cʊvɛ.

3. Ha pɛdaar nĩ bɔɔkɛ

Jeju birse ser a thʊbi ser dɪ the ɔɔ thɔmaakɛ a kɔɔ cʊvni kʊkʊ thɪvɪra. Dee thɔma, dɪtĩ thɔma, na dabirɛ thɔma fɛw teenanɛ ɔbɔɔkɛ sɪ hant Kirisitira, gɪ bũburone fɛw. Su dorakɛ kɛra sɪ ha 'lo kɛ thuraakɛ dɔni Satãa fãga too pa dɪ dɪkhãa bɔɔrakɛ a punone a kɛkɛrɛna sɪ, na billɔ fɛw. Mɔna Faarɔ kɔɔ kɛkɛrɛnanɪ lɪrɪyɛl bɪsana. Faarɔ kɔɔ yãale a kpaan Thãgbaa tooraakɛ 'lenti taarɛ a bũburɔ wɪ. Sɪ nɪ jɪrɛ mɔkɛ ɔɔ pur pa hanaa?

Thãgba Kɔtin phɛl ware hvɛkɛ wa seer nanɪ lanɔ sɪɛ. Hvɛlɛra dʊn mɔkɛ a vaarnɪ jʊn yɛɔ dɪ wɪ gbũ a seer, dɪ mɔkɛ Ejipitidara gbuni wa n kpaan, Thãgba gbʊmanɛ jʊntɛle a bũburɔ wɪ fɛw. Dɪ do Thãgbaa fãga hĩdaar 'lɛ kɔɛrɛ, thalɛ ɔɔ sodarara.

Thalɛ Satã n phɛrɔ ha pɛdaar dɪ cʊv maar na n fʊvɪr. Sɪ ado sɪ ha kha na Jeju, ɔɔ puno na cʊv sɪ thĩa'. Gɪ the dakha Thãgbaa fãgara, sɪ punone a bũburɔ. Sɪ hananɛ dakha tu jur dɪ bɔ biɛl na daan kɛ ɔɔ fãga na khuni vũv khorr. Gɪdɔni bɔɔkɛ Kirisiti na birni na ã a na ur sɪ khirɛra sɪ na ti yũ phaa na thɪ phaa a na tiirɛ Satã na ɔɔ puno fɛw na faa. Dɪ ɔbɔɔlɛ wa puno na hana fãga dakha a na cʊv sɪ thĩa'.

Birsɛrɛdaakɛ sɪ n muntɪ kɪɛr billɔ yɛɔ a n do thɔma. Cacara wɪ faarɛ asɪ sopugo hɛlla ha sɪ, a faana so heennekɛ sa kɔɔ 'lenti a ha sɪ, na dakha ɔɔ nĩkhiikɛ na kɔɔ heenne sunɪ gɪ do

asɪ puukɛ sɪ cʊʊnɪ, na dakhɑ deɛ thɔmaakɛ sɪ n cʊʊnɪ na dakhɑ thuesɔɔkɛ sɪ-n kɔɔ fʊɔrnɪ.

Bonanɛɛkɛ n thenɪ Kirisitira waburɛ a jɔ bonanɛɛkɛ thukɛ n 'laanɪ.

5

Bir kuune dor Thāgbaa bɔna**1. Pol murɛ bir kuuneda a so**

Thumu bireekɛ dɔnɪ bir kuune n the thõthõ Pol nɔɔ bɔɔ fɛw:

“A kɔɔ maan phiira sar dɪ sa dɔvraa bisana, gɪ do Jeju Kirisitii pa gɪ the. Mõke a kɔɔ daaraani haar dɪ yaal.” (Efejudara 1:5)

“Gidonɪ wireekɛ n penɪ Thāgbaa Thu nũu, wer dɔ Thāgbaa bikuunsɔ. Gidonɪ Thu Phuuke ni 'lɛnɪ ga cvv ni ni ho dea ni bir ni lõ maara ga. Sɪ Thu Phuuke cvɛ ninɪ dɪ ni do Thāgbaa bikuunsɔ gɪ. Dɪ sa n wero Aba ã Thi. Thu Phuu thethe n gbɛba kha na asɪ thu sɪ da n nɪrɔ sɪ dor Thāgbaa bisãɔ. Dɪ ado ɔɔ bisãɔ sɪ do, sɪ dor dakha thĩ hina, Thāgbaa thĩ hĩdara ha sɪ, dɪ sɪ bul kha na Kirisiti thĩɛ a hĩ. Adora sɪ n gaare bɔɔ na ɔr gɪ do nɔɔ sɪ gbɛbɪ kha na ɔɔ i dɔvɪ.” (Rɔmẽ 8:14-17)

“Sɪ ɔbɔɔkɛ bɔɔ kɔɔ danɪ Thāgba kɔɔ thɔnane ɔɔ Bikuun kher kɔɔ kɔnaa jɔfv hɛra wɪ kũɔ, dɪ mɛ a na puno na birse wire hani jɔfv hɛra gɪ do nɔɔ a gba sɪ sɪ do ɔɔ bikuunsɔ. Dɪ gidonɪ bikona ha ni, Thāgba thɔɔn ɔɔ Bikuun Thu dɪ lõ ani hara da n wu: Aba; kirv dɔɔn: Thirɛ. Mɛ gɪ fa do dee bã, sɪ bikuun fi do, fer dɔɔn thĩ hun, du do Thāgba dɔ nɔɔ.” (Galasidara 4:4-7)

2. Bir kuune kɪr dʊn

Bir kuune dʊn kuune kha thɔmaakɛ n kheranɪ huɛ tibilɔ, dɪ yɪ huɛ dɪ lɔ cɔkaarɔ. Bɪsana wɪ n tee thale a na haan, wɪ punone do khilɔbiikɛ na hananɪ thura', agɪbo wo bɪsaanikɛ wɪ n kpooroni kɛ wɪ tini cɔkaarɔle a kana pa kpu wa n ju hun. Ado bɪsaanile hale cʊraale kãkɛ wɪ n haanvɔnɪ, dɪ do a debire dapaara a do cɔdaar jɔfʊ sor aa: Hʊ biɛlla wɪ hana na bɪsã kɔnanɛɛkɛ hanɪ le cʊrɔ.

3. Thĩ nunanɛ

Gɪ teere kha sobɔr, Pol n gba thĩ nunanɛɛkɛɛda, kɛ dɔnɪ bir kuune a tinɔ kɪrv thudaa billo, mɔ̃ dɔnɪ asɪ kuun kha na Thãgba sa hananɛ kha thĩ nuna biɛlikɛ n jalanɪ kha na grɛra.

“Bɪsã kũubir biɛl gɪ dɪ wa n wu Felisi, a hananɛ yɛna yʊɔr phe bire. Dɪ khuirɔ a n cɔ, cɔ buurɔ fiw. Dɪ kɛkenaakɛ a n tontɪ, gɪ n gbʊɔrɛ fɛw, a bisena koo a jɛle jɛle. Kuun birɔ kpeserɛ ka. Aa hana tibilikɛ n hunɛna'. Le duraale a hanɪ aa hana bɔbɔnadaara'. Pɛmɛrra ferɛra ɔɔ nɪ gba kvɔn ɔbɔkɛ lãlaardara kɔɔ lonɪ awɪ dʊɔ. Sɪ kɛ na khirro kũubirii nura khire, sɪda khoo kvɔ. Dɪ kũubirɔ sɪda khoole hananɪ ɔɔ nɪ na maare dakha. Nɛnɛ̃ mɔ̃ Felisi na fʊnɪ sɪ na kho dikor gɪ khure, dɔ a yu. Bɔ jɔjʊɔra wɪ fʊvɛre yuurɔ, dɪ kho pɔna kare ɔɔ tomura dɪ the mɔ̃kɛ wɪ n burvɔnɪ.

Wi biɛl Felisi hale a too hv nʊra a na hun a yɪ hotoro biru gɪ tĩtĩtĩ da n hul phala phala dɪ pɔ a jul ɔɔ yɛra. Dɪ kũubirile na hun a yɪ kuun dɪ the le hotororaale a tor kɛkɛ̃ ɔvɔn ga do kpãkpalã ga. A suunɔ lvletɪ biru gbɛbɪ sa ma da n muna Felisi aa: A jʊnɛ unɪ hotorora unɪ n jal.

Dɪ mɔ̃ Felisi loni hotoroole pɪ, kuuna ure hotoro dɪ wa n jal. Du do wɪ daan cɔ̃ɔrike kɔ̃tɪnanɪ a bɔna dakha, kɛ wɪ mɪnanɪ dɛ. Dɪ lɔ̃fonɔ beberaake julɛnanɪ koke th̃ɛɛke dɔnɪ cɔ berdaa, khɛrɛ lɔo dɪ wɪ lɔ le cɔ gbasara. Dɪ Felisi na hun a yɛ du khɛrɛ a b̃ã gɔvra le yũ aa: Pirejidã cɔ gɪ.

Dɪ kuunilɛ sor Felisira a gbunɔ sa sɔvraa:

“Kũubir fi n kɔɔ baalɔlɛ. Mɛr dɔvɔn pirejidã. Mɪ yɪ fɛr hɔvɛra dɪ aftɪ bɔ fɔ mɪ. Dɪ mɪ tire kpɛrɛ ã kpa fi, ã na ã cɔ, ma n hun fi. Dɪ a fɔna nɛnɛkɛ fi dor ã bisã. Kɪɛr fa too khorr kɛkɛ ã cɔ. Th̃ɛ na bɔr fi b̃ã. Ma n jɛ hun aftɪ tomɪ khe thumur bɔɔbɔɔ. Dɪ fa 'lɛr dakha dur bɔɔkɛ teenanɪ. Ma do fare thɛrɛkɛ na n jɛntɪ hun fi, mɔna mɪ n hunɪ ã bisãso mena ma n hun fi.”

Sokpaake bɔvɔn ka, a hanana durɛ jɔɔ. Adorakɛ wɪ so bɪsana na n jɔvɔn hotora', wa junɪ dadaara ga; th̃ɛ nunanɛɛkɛ dakha dor th̃ɛ sa gbani na mɛna sobɔrike thenɪ Th̃ãgbaa sebera. Th̃ɛ nunanɛɛkɛ n bulo sɪ, dɪ sɪ ju jɪ bɔɔbɔɔ bir kuune thumurɪkɛ bɔnanɪ a jɔ th̃ɛ fɛvɔkɛ dɔnɪ th̃ɛ nɔ khenaake hanɪ thuraakɛ.

4. Thumurɪkɛ kur thudaa billo

Felisii yi hana hɔvɛ tibilikɛ na hanɪ Kirisitira ga. Dɪ tɪbɪla na n ỹaalva'. Ado tɪbil na hana Kirisita' yaaru a do Thudaa billo. Kirɔv dɔvɔn wa n puno na bul kha na bɔnanɛɛkɛ thenɪ Kirisitira ga. Nɪwɛ kɔkɔvra wɪ ha a hona tibilikɛ sɪda khoo funɪ. Gɛr dɔvɔn sopugo. Puu cɔv kpɛrɛ bor sa gɔ nɛɛ awɪ hara ka. Dɪ gele dor nɔɔ du do khikhi togɔv wɪ too khorr. Tɪbɪla wɛɛkɛ na hananɪ f̃ãga bire a na taana dɪbara ga. Gele dɪbara ga, wɛr thɛthɛra th̃ɛ jɔjɔv n pɛr wɛr thudaa billo. Mɔ̃ hɔntɪ kha na thɪl jir, dɔɔrɛ, khaar khaar thɔma, na th̃ɛ ukhaakɛ handle.

Wure na hanɪ Kirisitira gaa thĩ nuna gɪ do dakha. Thĩ 'lɛnɪ billo, thɔmaa billo, thĩɛ fɛw punone a na jal bɔɔ, fi punone a hana dav, du the thĩ caarsɔraake fi 'lɛnɪ. Tomɪ nɔvna, sɪ do thudaa billo wer ado fa hana Kirisita'. Gure puuroni wo dɔn: Tibula na jɪ dɪ thale thĩɛ ha awɪ pa ga.

Felisii thumura sɪ muntɪ kɪɛr, ɔbɔɔkɛ a caananɪ pirejidãale, thĩɛ fɛw debire a ha kpu. Ɔɔ yi hana debire billɔ fɛvra mɔ do nɔɔ? Gɪdonɪ a debire a do pirejidãa bisã.

Mɔ Thãgba n yaaɪnɪ a bir a kɔ sɪ dor bɔna kɔkɔv ka. Gɪ hure lɛle thĩ kɔkɔvke ɔɔ the nɔ khurnɪ sɪ du do bɔna jɔjɔv thĩthun a ha.

Tomɪ nɔdaa billo, bir kuune dor thɔmaake teananɪ kha, thɔma guke tibula n tuni kha a ɔvɔ, ke n nenanɪ fi ther ɔɔ biella a lɔ ɔɔ kpura dɪ ɔɔ phaalera a harɔnɪ nenɛ hɔ ɔɔ phaalera a hanɪ bisã kɔnanɛɔkɛ hanɪle. Mɛna gɪ ado Thãgba na mu bir kuune kha ɔɔ thethe te kpiɛɛ a ɔvɔ sar, sa n hona ɔɔ bikuun binɔ. Dɪ ado a bire kɔ sɪ, gɪ yaale gɪ nuna dɪ sɪ lɔvɔn ɔɔ navraake dɔnɪ nɔbɔ biɛɪkɛ dɔnɪ ɔɔ thetheɛda. A miɛ kha na Polɪ bɔɔkɛ a khereni sɛbɛɛkɛ, ado fi ti kpiɛɛ fi n gbaar bisaan a na haan, khorr gɪ ga hana faara. Thudaa billo gɪ yaale gɪ so aa: A fɔna bɔɔkɛ Thãgba gba sunɪ da n haan, sɪ dor ɔɔ bisãɔ khorr. Thãgba na puno kpurake gɪ do a phulane ɔɔ kpiɛr tirrɔ ga.

Nɪ yeke nɔbɔ kɔfũ sɪ 'lɛnɪ bɔbɔ, ke dɔnɪ mɔ sɪ junɪ Thãgba dɪ do asɪ thi.

5. Ha pɛrɛ

Bɔnanɛɛkɛ theranɪ kɪɛr Kirisitira gɪ n the dɪ ado sɪ yʌalɛ sɪ 'lɛ gɪ, dɔ sɪ tooraa.

Ha pɛrɛra sɪ ha Kirisitira, agɪbo a 'lɛ ha pɛrɛ, kɪv dʊɔn a pɛr haar sobɔ kɔ̄tɪnaakɛ thaanɪ Jejura. A to dɪ a dor Thǎgba a debina a do tibil, dɪ a dor Thǎgbaakɛ hanɪ kha na sɛrɛ. Gɛr dʊɔn a pɛr haar dɪ a urɛ a the khirera dɪ a dor kɔ̄fɪ thuraakɛ fɛw. A to dakha dɪ ɔɔ bɔnɪ jirɔ kɪkɪ thurɪra a kɪɛna sopugoo fǎga fɛw. Dɪ a kher sare hɛɛ dɪ sa 'lɛ ɔɔ bɔna fɛw ga do jur gɪ yʊɪra ga, sɪ ha pɛrɛra gɪ a pɛn Jeju haar.

Dɪ ado sɪ yʌalɛ sɪ kera khirro a hɛnɛ asɪ sokpaakera, Felisi kɔɔ lʊvɔn hotorookɛ aa junɪ dadaara'. Sɪ a hananɛ ha pɛrɛ boboi. Felisi dɪdara na n yʌalɪ fuwraka' wɪ n mɪrɛ mɔ̄ aa bɔrna'. Narakɛ mɔ̄ aa hananɪ i bʊɔ awɪ thɪthuna'. Sɪ a caanane tibil bɪɛlɪkɛ hananɪ ha pɛrɛ. Ha pɛrɛra a lɔ̄ kuunikɛ aa jɪnaa hotoro.

Tu jɔɔjʊɔ na n yʌal sa' sɪ debire a do tu mananɛ na dakha tibɪlaakɛ wɪ n bee sɪnɪ. Su do mɔ̄kɛ Thǎgbaa sɛbɛ sonɪ gɪ. Jeju dɔ urɛɛkɛ sa dɛɛnɔnɪ ha pɛrɛ. Nɪ punone a lɔ̄ hotoroole sɪ maar na fɪna. Nɪ punone a dɛɛnaa ha pɛrɛ. Dɪ ɔrra sa puno a na 'lɛ bɔnanɛɛkɛ wabanɪ kɛ dɔnɪ mɔ̄ nɪ donɪ ɔɔ bɪsanaakɛ a kɔnɪ.

6. Gɪrɛɔkɛ hanɪ bir kuunɛdara

a. Ado cɔka bɪɛlluda, du do Thǎgba dɔ thɪrɛ le cʊɔrɔɔlɛra

Bir kuune dor hɛɛkɛ phɛlanɪ tibilɔ, dɪ debina dɪ do cɔkadaar. A fɪna ɔbɔɔle bɪsanantɪlɛra n debire a do cɔkadaar khorr jɔfɪ

hɔɛra hɔ bɛlla a n hana na bi kɔnanɛ. Mɛna gɪ na thudaa billo thumur bireekɛ n yʼaale gɪ nuna, dɪ wɛɛ fɛvɔkɛ piɛrni Jeju haar, a cɔv wɛɛ dɪ wɪ do ɔɔ bisãso. Dɪ sobo ca vɛɛ thaa teana a na n thɔa sɪ asɪ kuune kha na Thãgba.

A dor asɪ thɪ, dɪ mɔna gɪ hant thale, ger n deba thĩɛ few.

b. Dee cɔv pa na bikuunida

Poli sebesɔraake a koo kherenti a yʼaale a ju nuna thĩɛ gɪ hure dee do pa na bikuunida. Rɔmɛso bɔole cɔ kɔtuna n hanana dea jɔkɛ wɪ n hunt na bikɔnanɛ. Dɪ ado nerra gɪ wɛɛ yɛɔole thale, ɔmɔ wɪ n hun a jɔ. ɔmɔ n hana davra? Dɪ wɛɛ yɛɔraale ɔmɔ nɪ yʼaal nɪ do? Nɪ yʼaale nɪ do bikuun yaa? Agɪbo dee.

Kpiɛr tirile na khura'. Gɪ yɔɔɛ ka. Ado mɔkɛ Pol sonɪ bikuunidara gɪ, vɛɛkɛ dɔntɪ dee, maar, a n toona na nũ nur, dee nũ nɪ do nũ nur fɛrɛɛ. Dee na n hana hɛa'. ɔɔ kɔtɪ hananɛ hɛɛ a na cɔvnaa mɔkɛ a pɛrni haar. Dee kuunida dɪwɪv koo dɔɔn bikhɛɛ na kpoorekɛ ɔɔ kɔtɪ na n kpooraani. Dɪ dakha maar n fɔvɛɛ bɔɔ fɛv agakpaana wa bire na dolɔo wo, gɪ do waa gaar kɔkɔvra a bir ha.

Sɪ ado bikuun gɪ, davra a n ha bɔɔ few na ɔɔ thɪ, ha pɛɛ hale bɔɔ fɛw ɔɔ thura, thɪ bɔɔ n juɛ bɔɔ ɔɔ bikuuna, da n nuna dakha ɔɔ dabɔ. Da n ju gbɛbɪnaa dakha.

c. Thãgba dɔɔn thɪ bɔɔle

Sa hune kha ɔɔ kpiɛr bɔsookɛra a hanantɪ a jalna thudaa billo.

Ha pedaar bɔ jɔjɔra na n hune Thāgba mɔ̃ a hani kɔ̃tunaake n gbaani thɔ̃daar. Si tharsi paar hale mɔ̃ke ha pedaar na hanani yi phaa gi the nũ nura na dakha thɔmanaake a n cɔvni. Na mɔ̃ke dikhāa bɔɔ sa n marni do thɔmaalera bɔɔbɔa', du do si n heene sor dɔbara di si huna du do si n thɔnɔne gidoni ɔbɔɔke si n huni Thāgbaa thethee fāga gi. Su do sa n kpierna Thāgbaa kɔ̃ke a kɔ̃ sina'. Ɖbɔɔle ga dor dee thɔma si-n do, di dakha thɔ̃ ferena dɔbarɔni a ka si ha. Ke dɔni dakha sopugooke n heene sɔni sor. Du do maar si toona agakpaana wa n gaar ser ka.

Pol jɛ ji thumurike kir bɔɔbɔɔ ger dɔ nɔɔ di so ayi: Thāgba na n yāal yuurake ha pedaar na n kpaara thala. A gbaar sobo kɔ̃tunida n miani bir kɔ̃da da n durna si.

Nũ ni thɔ̃ dɔvr teenane ga n thɔa ha pedaari ur pa. Si ɔbɔɔke si juni ji du do Thāgba bire kɔ̃ si, asi thɔmaake si n cɔvni gi n debire dɔwɔlv koo. Cɔ kana fevra, thee yāal kɔ̃tũke wi hanani dɔvɔn, awi bisāsɔ na n ne wi nũu, a na cɔna wi dakha. Si gelela few navra gi the na ha perera. The n yāale gele thale gi do nɔɔ wi puno wi thɔɔna awi bisāsɔɔlera, wa n khɔ̃ bɔɔbɔɔ. Di thɔɔreeke the n thɔɔni awi bisāsɔɔlera navra gi the. Gidoni wi yāale wi dure bisanaale wi ji bɔɔ na puure.

Si dee wer n nure nũu, gidoni maar n fɔvɔne mɔ̃ke wa tɔvni dikor na mɔ̃ke wa n bikhuraani na thĩ ikhasɔ. Si Thāgba wer na ha thala'. Aa do kɔ̃tunike n hanani dea di wa n dɔvra thɔma ga. Si asi thi ado si n nure nũu gidoni a n na ser, di si jire di ɔɔ jɔfɔsɔ bɔre di asi bulda gi do dakha. Si n nure nũu gidoni sa n yāal kpurake ɔɔ i n kvɛa' ga. Gidoni si yāale sa n honaa.

Na yɪ gaa, asɪ kpɛr ti dɔ thĩ kɔ̃tũ. Sɪ n nɪrɛ Thãgba nũu gidonɪ a ga ha ma' sa 'leere dɪkha yaa? Agɪbo wo gidonɪ a dor asɪ thɪ ger dɔ nɔɔ dɪ sa n nu nũu, gidonɪ a na ser, dɪ sɛrɛ dakha sɪ-n naarɛ?

d. Bikuun diine thumu

Bikuun diine thumukɛ Jɛju sonɪ. Bikuunilɛ tire kpɛrɛ a so ɔɔ thura a tunɛnɛ nɪ khĩdɪ thĩɛ. A telɛnɛ a so ɔɔ thura kpɛrɛɛkɛ a hananɪ. Dɪ ɔɔ kpɛr ti caalɛ thalɛ dor phɛr kɔkɔv ka. Dɪ bikuun diine 'lɛnɪ khĩdɪ thĩɛ pɪ, a gbaara kvɛɪ koo, sɪ du ho bɔɔ na hɔrɔɔrɛ waa. Dɪ dapaara a tire kpɛrɛ aa ma kɛrrɛ na bir ã thura. A sor aa: lnu thɪ na-n hunɪ, mɔ̃ unɪ donɪ bikuuna', sɪ a teanɪ unɪ n do ɔɔ dee. Gidonɪ a yɪ ger dɪ unɛ teena wa n wɛnɪ bikuun 'lo bã.

Sɪ thurɛ kpɛr ha kpɪ, na ɔɔda thurɛ wɛrakɛ, hvɛra a n hun bɔɔ fɛw aa jɪ wɛrɛkɛ ɔɔ bikuun na kɛrna'. Dɪ ga kpaan waa, dɪ 'laa yu yɔɔ da n ã, dɪ ca a caanv. Thurɛ na yãal a cvv bikuun mɔ̃kɛ wɪ n cvvntɪ dea ga. Bir kuunɛ kha kɔ̃tũ gɪ thurɛ na ɔɔ birɔ. Agɪpɪ ɔɔ thɪ svvraarɛ, fɪ dor ã bikuun bɔɔ fɛw.

Thĩ nuna kɔkɔv gɪ ka a bɔrna dakha. Asɪ thukɛ hanɪ yũu, tibil wo tibilikɛ kɛranɪ a birɔɔ, a n teguure. A n teguu mɔ̃ wɪ n teenɪ dee ga sɪ bikuun teerɛ a teguu.

Thãgbaa bisã fɛw punonɛ jɪ sopugora. A puno cvv thĩɛsɔkɛ na bɔnɔna'. Bɔɔ jɔjvɔra a punonɛ a hũ kha na thurɛ. A punonɛ a bu hvɛra. Sɪ ado wa tibil caalɛ kɛr a bir a gvvr awɪ dɪ pa. Wɪ punonɛ a yɛ dɪ wa teena Thãgbaa nava'. Gidonɪ sopugodara wɪ do. Thãgba n teerɛ wa tibililɛ na haar fɛw wa

dor ɔɔ bɪsãsookɛ a birni kɔ̃. Wure Jeju kɔnɪ, wer dʊn bɪsanaakɛ dɔnɪ Thãgbaada. Wa do dea yuuraka'.

e. Thãgbara thɪ buɔ a do

Thãgbaa nav asti billo na hana khu paara'. Sɪ ɔɔ ka jɔjʊɔ hale nɪkɛ theso na bɔr bɔɔbɔa'. Wa n hana nav awɪ bɪsãsoɔra mɔ̃kɛ teanana'. Gɪ n dor nɔɔ bɪsã jɔjʊɔ na n gaar. Sɪ theekɛ buɔnɔnɪ, ga nuna waa, dɪ wa hana dɪ paara ga. Sɪ jena dɪ Thãgba dor thureekɛ buɔnɔnɪ. Sa n faa asti kɔɔɛr gɪ kʊɛ gɪ the mɔ̃kɛ toɔnɪ nuuna, asti thɪso na n jɔnɪ hun sa', gɪ do nɔɔ sa puno na bã kha na Thãgba mɔ̃kɛ gɪ teenanaa ga. Surakɛ mɪ jure dɪ tkhaa pa wer gɪ khure.

f. Ha fʊ Thãgba a do

Toɔnɪ nuuna, ado tibil haan bɪsaan a gbana bɔɔ jɔɔ bɪsaan thethe n mɪkɛ khorr, dɪ do dakha bɪsaanɪle ha fire mɛ̃, dɪ hana ha pɛrɛ dɪ ɔɔdaraa dakha naare. Bɔ puu punone dã. Thĩ bɔrɛ agɪbo laan, sɪ gidonɪ ɔɔdara naare, ga dor nɔɔ bɪsaanɪle dɪ ɔɔ kɔɔɛr na hãjɔɔ ga. Mɛna gɪ ha dakha na asɪda. Ha fʊ Thãgba a do, a dona bɔ fɪdaar ɔɔ nav telene. Agɪ ha mɔnake sɪ a n ha kha na sere bɔɔ few. A n tee ser ɔɔ jɔ̃kɔɔ. Mɔna thure n 'lini kha na ɔɔ bikuun, mɛna Kirisiti n 'li kha na Thãgba. Tutugo buɔɔ sebesɔɔraakɛ sɪ yure le gaa thumu.

Thãgba kɔ̃ ser bɔna kukʊʊ gɪ. Sɪ bɔɔ jɔjʊɔ ga gba, sɪ sɪ jɪ thumurulee kɪr. Asti kuune kha na Thãgba na do thĩekɛ khonɪ pa biella. Sɪ a n khʊn dɪwɪɪ koo da n pɛr. Dɪwɪɪ koo dakha mɛna sɪ n khɔ̃ dɪ sa n pɛr, gidonɪ sɪ jure nav. Gelela n bulo sɪ dɪ sɪ khɔ̃ dɪwɪɪ koo dɪ sa n pɛr.

g. Si dor thĩ huna le Thāgbaa dɔɔ

Ka pa vreeke na kpaaneni, le sa hun mɔ si doni thĩ huna na Kirisiti. Bikuun dɔɔ na thĩ hĩ dɔɔ. Thĩesɔ guke cooreni kha a do biel. Ado thi huna si do, na Kirisiti gi nunane Thāgba kɔ ser. Nɔ bɔ kɔtũke bikuun n hanani dɔɔn: Mɔ fi doni thĩ hun. Ger dɔɔn kɔv, asi nɔbɔɔke si hanani mɔke si doni bikona, ba jaal waa a dā asi thĩ hĩ dooke doni khorrdaa. Di thĩ hun dɔɔrile na n nuna dakha di thĩ haleeke n piere sɔni ke bɔnani ka.

6

Mɔ sɪ donɪ thĩ huna Thāgbaa bɔna

“Or dɔ barā paar gireraake sa 'lɛni, a cvv sɛr dɪ sɪ ju tue dɪ Thāgba na taare diphā waa v̄v̄ wire a hɪni wɪ puno wɪ do wire na n khɪsaani ɔɔ i d̄v̄bi hanana.” (Efejudara 1:14)

1. Thĩ huna sɪ do

Bir kvɔn dor bɔna kvkvkɛ n cvɛ sɪni dɪ sɪ do Thāgbaa bisāsɔ, dɪ the Kirisitira. Bɔnanɛ yɛpɔkɛ coore kha. Gɪdonɪ thumurɪke mɪani dɪ a n ju nina kvɔni thethera n 'laare hve bisananaake wɪ haani dɪ wɪ do bɪɛl na bi kɔnanɛɛke hani le cvɔrɔ. Thāgba vlfenanɛ ɔɔ bisāsɔ few aa wɪ bɪɛl na unɛ dɪ sa pɔ le mɪ d̄v̄ɔ. Dɪ ado wɪ dā le, ger wa dorɔ thĩ huna.

2. Thĩ hunu kir thudaa billo

Sɪ aperake d̄v̄ɔn thĩɛsɔkera sɪ hunɪ Kirisitira? Ka paarɪke sɪ hunɪ na n ju nuna bɔɔbɔɔ gaa kura, tibil n dor thĩ hun a fɔna bɔkɛ ɔɔ thɪ khini, sɪ Thāgbara na do dakhinənɔ, m̄ɔɔ thĩ hun ca sa do?

Sobɔr gɪ, sa puno a na kporo tomi n̄ thĩ hun na thudaa ga. Sɪ sɪ jɛna dɪ kh̄ɪdɪ thĩɛlera dor l̄ɛle thĩɛke sa 'lɛni pa'. Su do kena bɔkɛ na kpaanɛni, sa 'le ger gɪdonɪ thĩɛ guke wɪ junɪ thun asɪ thun. Sɛbɛ hale kheranɪ ga irɔ, kɛ d̄v̄ɔni sɛbɛkɛ thĩ hun 'laadaarɪle kherɛni na ɔɔ p̄ɛbi.

Thudaa billo, ado sa mu thĩ hunɪda thĩɛsɔ haleekɛ sɪ yáalni nɪ d̄v̄ɔrɔ b̄v̄ɛ:

Ado sa mu thĩ hunudaale, kɪvɔ dvɔn a dana kɪɛr sa 'lɛ bɔnanɛkɛra Thāgba thun sarnɪ pa'. Aa ha sɪ thɛna fɛw du dā ga, durakɛ wo sa n yāal a hana sɪ nɛnɛa'.

Thumur bireekɛ n mianɪ thĩ hun 'lɛrɪdaakɛ n thaani khĩdi thĩ gbaari jɔjɔra n nɛna castɪ dɪ sɪ jɪ gel dɪ gurɛkɛ Thāgbara thunni da n pierna sɪ tibil na puno na tharɔa'. Thōthō Pɪɛr mure gaa thumu castɪ ɔɔ caca sɛbera.

“Dɪ sa 'lɛ dakha thĩɛkɛ na punoneni na kvɛa', ga puno dakha na bisə', bɔɔkɛ gɪ bɔrni ga puno wo a na deba', dɪ Thāgbaa dvɔ gɪ thun ani thun.”

(1 Pɪɛr 1:4)

Sobɔ gɪ Thāgba na do dakhinənə'. Dɪ tibilikɛ na n khenə mō fa fɔ sɪ mu khĩdi thĩɛ thumur. ɔbɔɔkɛ sa urnɪ a na the khirera, ger sa 'lɛrɔ astɪ khĩdi thĩɛle. ɔbɔɔkɛ Kirisiti na birni a na ker na ã kɛ thura, a cɔv thĩɛ fɛw gɪ do daphaa.

3. Astɪ khĩdi thĩɛkɛ sa 'lɛnɪ

Ka paarikɛ Pol khereni Efejɪdara 1:4 Pol sor aa: Gure sɪ n piernɪ dvɔn astɪ thɛthɛ taa. Dɪ gelela a khereni thale kɪr dvɔn astɪ khĩdi thĩ 'leda.

Nĩkɛ ado sɪ har Kirisitira, sɪ 'lɛ bɔnanɛ. Thāgba faare astɪ sopugosɔ durakɛ sɪ kuune kha na ɔr sɪ dor ɔɔ bisāsɔɔkɛ a kɔnɪ. Gɪ bɔvɔn ka.

Sɪrakɛ, sɪ har thuraakɛ puure hironi phi. Sɪ n caanane nɔwe na gaare, na gele fɛvraale gure sɪ n piernɪ dvɔn astɪ thɛthɛ taa.

Ɔbɔɔle sa kpaam sɛrɛ nɪwɛsɔraale fɛvɔkɛ hanɪkɛ thura nɪkɛ. Sɪ gɪ nuna sɪ mɔ̃ asɪ thɪ̃ gba na donɪ khorrdaa na tironi na ha kpu.

a. Asɪ ur na the khirera, sa hananɛ tomur phaa

Asɪ tomida sa fɔna. lɪkhasɔ hale nɪkɛ hananɪ sɪ paar tomura. Dɪ sɛrɛ fɛw khoo n vɔɔ sɛr, sa tɪnɛ dɪkhãa bɔɔ. Wɪ biɛl na daan sa khire dakha. Dɪ gurɛ gelela n 'laanɪ dɔvɔn yilɔ̃be na khi gbobire. Gele punone the bɔra, gɪdonɪ tibilikɛ khoo fɔnɪ na puno na do thɔma gɪ puno fi bul wɪ wɪ the nɪwɛra ga. Dɪ a na puno na hun cɔdara dakha ga. Dɪ thɪ the nɔvɔ na khur nenɛ̃ kpãkpalã ga.

Asɪ thɪ̃ hũkɛ n piɛrɛ sunɪ omina dɔvɔn: khi urɛ. Ɔbɔɔle sa hananɛ tomɪ phaakɛ wɪ gbɛbunɪ dɪ do khorrdaa. Tomuraakɛ khoo n punone na hale bã, tomɪ gukɛ na n tɪnana' dɪ dakha a na khɔ'. Mɔ̃ Pol munt Korɛtɪdara sɛbera. Tomɪ caar thale na n ju khoa'. Dɪ khoo dakha na n fɔva'. A na ju khirrɔ' tutugo bɔvɔ sɛbera sɪ yɪɛrɛ le dɪ Jeju kpesɛrɛ khodara, a urna dakha khe nɔ kpa a thɪ̃ ca gele n nena asɪ thɪ̃ hun do. Jeju punone nɪkɛ a cɔvɔ gaa nɔ kpa a thɪ̃ule. Sɪ ado a ti kpɪɛrɛ a sɪrɔ̃ mɔ̃ dɔ nɔvɔ. Nɔ kpa a thɪ̃esɔɔle dor junaakɛ n nɛrɔnɪ bɔɔkɛ na unanuda. Thɪ̃ɛ gukɛ Thãgba thunt da n piɛrna. Nɔ kpa a thɪ̃esɔkɛ hananɛ bɔɔ, dɪ gɪ dor thɪ̃ɛkɛ na phɔnɪ na ka. Tibilikɛ 'lɛnɪ kho kpesɛrɛ punone jɪ khoora wo. Dɪ tibilaakɛ urɛnɪ khirera punone bir khi wo. Sɪ bɔɔkɛ asɪ tomɪ phaa na kpaanɛnɪ ado sɪ 'lɛ taare pi, ɔbɔɔkɛ sa 'lɛnɪ asɪ tomɪ phaakɛ na urɛnɪ na the khirera ɔbɔɔle sa hana yãale kho kpesɛrɛra ga.

Nĩke ado ni n gaare tomura ni hanana tu jur a jɛ sa nɔɔ gi ma yire khorrake na unani. Ado ni ur khirera gaare few na pure na 'ler taare khorr.

b. Sa 'le taare sopugora

Asi taake sa 'leni, bil ikha haleeke doni opugoo bil, gaa thumur mi yaal i mi fifile jɔjɔ ther nɔwɛsɔraake hanike thuraake tibil ikhaa puuke wi cɔvni n una sare nɔwe jɔɔka. Awi ful puu, na yuur, na tu ful thomaake wi n cɔvni, punone una sar gaare.

Gi yɔɔre di sa kpɛr dikhãa bɔɔ ikhasɔɔ di pa do nɔɔ di si ha nɔwera, si si jena dakha di asi cɔv pa punone do nɔɔ di nɔwe lɔ ani thithun ominana na cɔkaarɔ dakha.

Ha pɛdaar yaal dɔɔn: lna n ure phurɔ, su dorake kɛkerene gi diwɔlv koo na sopugo. Du do gi cɔv ser di si gbobi, gi n una sare dakha gbobire jɔɔ du do gi n ni ser jɔɔ ka.

Ado ni ur a the khirera pi, du do si 'ler asi thũke Thãgba thun sarni pi, gele fevvlera sa kɔɔ garre.

Thãgba na thubɛre puure fevuke manɔ asi tomɔ na faa. Ger gi di Pol khere ɔɔ caca sebera ke a khereni Korɛtidara ayi: Aa asi tomuke na urenɔ na the khirera na do dakvɛnaa ga. Si gba thĩ nunanɛɛke doni kuunike lonani politiki thɔmana. Diwɔlv koo a n sor: lna do bubur thoma ga. A tire kpɛrerake unɔ n 'le dure bɔɔbɔɔ gaa bilo. A tinɔ kpɛre unɔ n bo khaardaasɔke tibila na n pɔnanɔ wa n haa, tibil jɔjɔ thalera wi n fv, si pipur paar, du do puure 'le kɔɔre. Mɔ do nɔɔ, gidonɔ si dor dakvɛna bɔɔ few puure har asi hara nĩkhii billo, na lãv agibo wo na

thĩ ikhaake bananɔni. Si hanane punone a na cɔvna puure, di dapaara si n ji fifilɔlela.

Ado Pol na mu aa: Tomurike na doni dakvena gaa thumur kuru dvon: Ado si ur a the khirera sa hana punone a na cɔvna sopugo 'lo bā. Gidonu puure na hale bā.

Thumur bɔɔ gi kāke doni asida wureraake fevveke haar kveni, du do dakha dɔwɔv koo wɔ n kēkerē na puure. Ni jena di bɔɔke na kpaaneni, tomurike sa hanani sopugo na punoo bā. Di di pharaale wa phɔl wer few. Tibil na khə'. Tibil na ful sa'. Puu cɔvda bire na hala', thĩ kpu na halerake, a na cɔv si puurə'.

c. Khi ur bɔɔle, Satā na hala'

Satā na thu biseso few, na hana too paar le di pharaala'. Wa ti wer na weele wɔ na faa khorr. Ado mōke nɔrɔre sebe n mu sɔni gi awɔ pɔ pa na dor dɔɔke na n khiirena. Thĩ nunane gi si thĩ kɔtunake dvon: Jeju na būburone fāgasɔɔke n cɔv sɔni puure nenēke. Di thu bisesoɔle na puno kpurake a na cɔv si puurə'. Si sa hale khorr na Thāgba.

Na n diinə ga. Adorake thuesoɔle na hana fāga a na cɔvna si puurə, si nenēke wer, wɔ hale 'lo a hana fāga. Tu jɔjɔɔ maar na gbobire wɔ toona maar ĩ fɔ wer dakha dɔfɔ thɔmana na dakha dabirə thɔmana. Thĩ bise ca welela bor sa hale 'lo di wa n do thɔma, a khumna wɔ dakha a khaanɔ di wɔ do dea. Di wɔ cɔvna wɔ dakha di wɔ hana cɔv paarike na būburoneni tibil. Jeju Kirisitira sa 'le thubureele. Si a dana kɛr ni je tɔbla few thura awɔ pɔkɔɔ wɔ ha. Si ado si toore Kirisitira si 'le thĩ jɔjɔɔ ka. Si toore Kirisitira si 'le thĩ jɔjɔɔ ka. Si gure senti gi

bor jɔr 'lo. Kɛ dɔnɪ thĩɛsɔkɛ Thãgba thunnɪ asɪ thun kɛ sa 'lɛnɪ pɪpu bɔɔra ado sɪ urɛ a the khirera.

d. Khi ur bɔɔlera sa 'lɛr bɔnanɛ khorr

Sɪ gbaar bɔɔ jɔɔ a kpɛrna asɪ bɔnanɛɛkɛ dɔnɪ thĩ hunɪkɛ n pɛrɛ sunɪ kɛ dakha dɔnɪ mɔkɛ wa thɔbɪnɪ asɪ pɛɛkɛ le sunɪ few nenɛ bɔɔraakɛ, sɪ hananɛ gureekɛ sa faanɪ sɪ na jal, dɪ ado fi faa thɛna thale aɲerarakɛ sa 'lɛ tɔr?

Asɪ taa thumu na hvɛ kha na lɲrayɛldaraadaakɛ mɪanɪ Thure sɛbera. Thãgba kɔɔ taarɛ ɔɔ too gaarera fɛvɔkɛ lɲrayɛldara n yɪnɪ. Dee dɔvɔr na khar yɪrrakɛ wɪ n kɔɔ caananɪ. Thãgba kɔɔ taa wer thɪl jɪrɔkɛ wɔɔ warnɪ. Fɛfɛer paar na hala'. Sɪ Thãgba thɔɔrɛ ɔɔ too na bɔ̃ kpara hvɛ, a ba dana Ulfɛ duke a kɔɔ Ulfɛna wɪnɪ. Dɪ thĩkɛra dɔnɪ asɪ thiikɛ a thunɪ ga n pɛr sɪ, kɔɔ maa gbɛbɛrɛ pɪ dɪ ga n pɛr sɪ, sɪ sa ja'.

Mɛna dakha Thãgba thɔɔ sɪ gurɛ da n jalna yirɛ khorrɛ. Kɛ dɔvɔnnɪ thɪ phaa na yũ phaa Thãgbaa sɛbera sɪ yɛrɛ le gaa thumu sɪ a dana kɛr gɪ birɔ sɛrɛ 'lo. Gurɛraakɛ dɔnɪ thĩ kɔ̃tũ dɔvɔn: Mɔ̃ sa toonɪ Thãgbaa thɛthɛɛ yɛra. Sobɔr gɪ mɔ̃ sa yɪnɪ Thãgbaa dɔvɔ a na toonaa dor nɔ kpaarɛ, sɛrɛekɛ dɔvɔnnɪ ɔɔ too. Sɪ thĩɛlɛra sa mar kpurakɛ a na mu gɪ na sɪ thɛthɛ tomɪ nũ thumɪr bɔ'. Gɪdonɪ thĩɛekɛ Thãgba thunnɪ asɪ thun ga ha mɛrɛra ga.

4. Gurɛ Thãgba thun sarnɪ thuera

Sɪ kɔɔ mure a tharna mɔ̃ asɪ bɔnaakɛ Thãgba thun sarnɪ hanɪ, sɪ na n diinɔ ga thĩɛekɛ bɔnanɪ ka a thun kerera da n pɛrna sɪ. Kɛr na bɔɔ gbe sa yurɛ thĩɛekɛ a thun sarnɪ. Wireekɛ

Kirisiti na unɪ kɛ thura sa yɪ gɛr gbelɛ gbelɛ. Sa 'lɛr gɛr gɪ the khi urɛra.

A dana kɪɛr sɪ mure a nuna dɪ gure Thãgba thun sarnɪ dʊɔn asɪ thethɛɛ taa. Efejɪ dakõũ biɛl vɛrɛ yʊɔr yenana Pol mure a tharna Thãgbaa too taa thumura. A muna dakha, mõ Thãgba na taa sunɪ khorr thĩ puu caarra fɛvʊkɛ n vɔa sunɪ nĩ ado sɪ lõ dɪ phaaraale asɪ khi ur bɔɔle. Sɪ gure dɔnɪ thĩ kõũ a jɔ few dʊɔn: Sa toore kha na Kirisiti. Sa yure gbelɛ gbelɛ sa har ɔɔ yɛbʊrɔ sa n kãka. Gɪ kãasure asɪ jura na dakha asɪ nɪɛra. Thumur bire na haleekɛ sa gbantɪ a na mɛna ga asɪ taa le ga do mõkɛ a thʊbɪ sunɪ puu caarra few dɪbara ga, sɪ sa n kãkare ɔɔ yɛraakɛ dɔnɪ Thãgba Thure Bikuun na Thu Phuu. Biike hanɪ ɔɔ nu kõlora, na puno na mar kpurakɛ a na jɪ kuune khaakɛ na hanɪle dikhõo na ɔɔ na'. A na puno dakha a na jɪ mõ thukɛ na hanɪ kɛ dɔnɪ kãkɛ a na khɔna. A na hana ga jula'. Sɪ dikhãa bɔɔ ga daan. Mena dakha sɪ n kpiɛrna asɪ thunke Thãgba thun sarna. Gure dɪbara gbeekɛ Thãgbaa sɛbɛ n dur sunɪ gɪ. Dɪ gɪ n nuna ser dɪ, dɪ phaara na bʊɔn sobɔr!

7

Mõ Thãgba Thu Phuu doni bɔnanɛ

1. Tõtvɔn paar

Si kɔɔ julɔle a mu bɔɔbɔɔ thĩɛekera Thãgba thun sarni, ke doni bɔna kvkuvke a na ha sɔni di ga do nɔ kpaadaa. Di nenẽ sa mure bɔna kpuda wo, ke doni mõ Pol munt a tharna Efeju sebera. Ger dɔvɔn, mõ a ha sɔni Thu Phuu di do khaardaa.

“Nere dakha ni kɔɔ piere haar ɔbɔɔke ni kɔɔ nienu sobɔ thumurike doni tutugo bɔɔɔke hanani taare, di ɔrra dakha dɔ nɔɔ di Thãgba dv nar junike doni Thu Phuuke a kɔɔ vlfeni ina 'laare ɔr dɔ barã paar gireraake sa 'leni a cvv ser di si ji tue di Thãgba na taare diphã waa vɔvɔn wire a hini wi puno wi do wire na n khisaani ɔɔ i dɔvi hanana.”
(Efeju 1:13-14)

Ado sa nte di wa muna Thu Phuada, dapaara Thãgbaa khaardasɔɔke a n 'laani ɔɔ toora di wa n dona thɔma si n kpierna. Agibo dakha thɔma si n kpierna. Agibo dakha fãgaake a n hani ɔɔ bisã di hana 'lar da n muna tutugo bɔɔ thumu. Si punone dakha a kpierna gure a n cvvnti asi hara, mõ a n debini asi ha di ga n hona Jeju. Thu Phuu thĩ fevɔke a n cvvnti asi hara, gaa thumu na mu few Thãgbaa sebera ga. Pol n mure Thu Phuada mõke a doni junike Thãgba dv sarni. Aperake dɔ thumurike kur tɔr. Thĩ nuna caakera, kãke fi n caanani ɔɔ thumu bɔ jɔjvɔra dɔvɔn yãbi hvɛra, Efeju di dor yãyãbi duke hani Medierane lapɔ nɔvɔra a khunɔ Rɔmẽsɔɔ di.

2. Thāgbaa Thurə dor jun

Jun dō thīēeke wɪ n junani yāyābɪdaari thībi few. Na dakha mō dōni nɔmaake wɪ n doloni, na deaso dakha. Numa na dea ther phve wɪ n penana war jun.

Junle n nena dɪ nɔmuke agibo tibilike, vɛ dɔn ɔɔ hīhun.

Thudaa billo tibilike juleni kɪbi ha pɛrera dor Thāgbaada. Or huna si ɔɔ bikuuni khiike a khini a thena si. Ke a 'laani du do boni ji thīe thura. Thāgbaada Egiliji do. Mōna ha pɛdara few dōni Thāgbaada.

Nene bōoke mōna tɪbila few n gbēgberenti wɪ 'li dɪbara wa n hun awɪbara kɛrɛeke dōni aa: Si dor Thāgbaada. Ape dɔn ɔɔ kur? Dɪ mōna si dōni Thāgbaadara ape dɔnnake ɔɔ kur bōobōo?

Kɛrɛeke dɔni, si dor ɔɔda bire hulono wo, gi nuna ser dɪ si hanane kuune kha hulō na Thāgba. Dɪ thīēeke dōni afida, or fi n ju gbuuro yɔɔ jɔɔ a na hun, a jɔ gure na dōni afida ga. Dɪ mō si dōni Thāgbaada. Thāgba jɛ hun si bōobōo na ha fɔvɛ.

Thī nunane bɛl ha vɛ kāke ĩ cɔ hani le ĩ dɔɔ, cɔ jɔjɔɔ haleeke tɪbila tooroni ke dōni awɪ thethɛ cɔ, si cɔ ikhaso wer tɪbilaake haroni dɔn wɛre gbaanni cɔra a lue dɪ wa-n cɔɔ, cɔnaake tɪbila tooroni du do awɪ thethɛ cɔ gi, wɪ n jɛ hun gi, a jɔ wɛre tɔɔrɔni si ga do awɪda ga.

Dɪ sere dakha ado Thāgbaada si do gel, si teenane si jɛ dɪ a n jɛ hun si bōobōo. A n na ser dakha. Si dor ɔɔda dɪ a n ber ser.

Thāgbaa seɓe sor aa: Ado sa do Thāgbaada ga, sa n kɔɛr yuurake dɪ a n ber sera, dɪ dakha sa 'li dɪbara ga. Gɪdonɪ Satāa jōkoo sɪ ha. Dɪ a dana kɛr a mɛɛda nɪ n yāal nɪ dorake tɔr? Sɪ do Thāgbaada yaa agɪbo sɪ do Satāada. Nɪ do vrɛ n yāalɛnɪ anɪ dabɔ yaa, agɪbo vrɛ n yāalɛnɪ anɪ dapuu.

Dɪ ado wɪ so fɪ phire biɛl, ga khur phiirera ga.

Dɪ mɔna gɪdonɪ sɪ hananɛ junule thale, gɪ n cɔvrɛ thu biseso dɪ wɪ jɪ dɪ Thāgbaada sɪ do. Dɪ sa ha oo jōkoo 'lo bā. Dɪ wer dakha na puno na cɔv sɪ thīa'. Obooke sɪ donɪ Thāgbaada, a ha dakha Kirisitira Satā na n hana sar punonə', lālar gɪ wer, sɪ a fɔna booke sɪ hanɪ Kirisitira pɪ, a na mar kpurake na cɔv sɪ thīa'.

3. Thāgbaa Thu dor barā paar

Nɪ ye ke wo thī nina biɛlɛke hanɪ ke nī mō donɪ yābɪ hvɛ. Ado wɪ so aa: barā paar: Thīe guke tibil theni a lumɪ dakuru sa sɪ. Dɪ dakuru ke sentɪ lumɛna n nɛna dɪ booke na kpaanɛnɪ a na lumɛ.

Efeji biɛlla Pol mure barā paarleeda. A mure da n nunana dɪ sɪ dor thī huna. Mɔna sɪ 'lɛnɪ Thu Phuu dɪ do khaardaa n nɛna dɪ booke na kpaanɛnɪ, gurɛ fɛvɔke Thāgba thun sarnɪ sa 'ler ger few. Thu Phuuke sɪ 'lɛnɪ jun guke n nɛnanɪ dɪ sa dor thī huna booke na kpaanɛnɪ. Or dɔɔn thīɛɛke n nɛnanɪ Thāgbaa kɔɛrɛke a tini asɪ billo.

Sɪ kɔɛrna wɛdaar thumɪr, obooke kuun na kher tini kɔɛrɛ wɪ he kha, awɪ ha mō wɪ hanɪ sɪ kɔɛrɛ na te adorake gɪ ha mō sɪ herɪle n cɔv. Ado mō dabulo dɔv hanɪ gɪ kuun n tor oo wɛdaar

ɲɛ̃bi tʊʊ. Nɛ̃bi tʊʊrɛ jun gukɛ n nɛnanɪ gurɛ na kanɪ. Telene a n nuna her na cʊʊ wɛr pa sɪ gɪ n nɛnanɛ dɪ gurɛ na kpaanɛnɪ khirro kɔ̃tɛnɛ. Wɛdaar bɔɔle kuune kha hulɔ̃ n hale. Sɪ ga dā khu paar pa. Mena gɪ bɔɔkɛ sɪ 'lɛnɪ Thāgbaa Thu pɪ du do kuune kha gukɛ le sɪnɪ na Thāgba. Kuune khaale ʊʊɔn a bɔrna. Su dorakɛ sa dā bire pa. Mena gɪ Thu Phuukɛ sɪ 'lɛnɪ gɪ n nuna ser dɪ thɛ̃ haleekɛ Thāgba thunɪ da n pierna sɪ. Thɛ̃ ʊʊɔn haleekɛ n piɛrɛ sɪnɪ Thāgbaa pa, kɛ dɔnɪ asɪ khi ur.

4. Thu Phuurə aje a n nuna surakɛ tɔr, kɛ dɔnɪ thɛ̃ɛkɛra n piɛrɛ sɪnɪ

Sɪ fɔna mɔ̃ dɔnɪ ɔɔ khaardasɔ, ɔr n bulo si du do nɔɔ dɪ sa n jal yɛ̃ kʊʊlɔ bɔɔ fɛw phurɔ. Bɔɔkɛ sa urnɪ a na the khirera, sa phure waa khorr a na ha cacaca sa hana dɪ paara'. Nɛ̃ bɔɔraakɛ sɪ hanɪ, ga yɪr thaa gbelɛ̃ gbelɛ̃ tomɪ nʊʊna ga. Sɪ Thu Phuukɛ sɪ 'lɛnɪ ɔr n nena sɪ dɪ thɛ̃ haleekɛ n piɛrɛ sɪnɪ. Thu Phuu thɛthɛ har da-n do thɔma asɪ pa. A bul si sɪ puno sa-n hana cʊʊ paarukɛ Kirisiti hananɪ. A-n ha ser fāga asɪ kɛ̃kɛrɛnaakɛ sɪ-n kɛ̃kɛrɛnanɪ sopugo dɪwɪlʊ koo. Thu Phuurɔ dɔ nɔɔ dɪ ha fɛrɛ na bulo fɛle hɛlɛlɛ fɛle, telene dɪbara fɛrɛ, na nav na-n yɪr dɪwɪlʊ koo asɪ cʊʊ para.

Mɔ̃ sɪ bunɪ thuera dor thɛ̃ɛkɛ dɔnɪ gurɛ na kpaanɛnɪ khirro.

Dikhāa bɔɔra Thu Phuu n yɪrɛ du bɔr dɪ kpɛɛ asɪ kho, agɪborakɛ sɪ paarukɛ hanɪ asɪ tomɪra. Kho kpɛɛ ca gele fɛw dor barā paar gɪ. Gɛr n nena mɔ̃kɛ asɪ tomɪ na dɔnɪ dakhinɔ̃nɔ̃'. Biella gɪ na mɔ̃kɛ Thu Phuu na taa sɪnɪ asɪ tomɪ nɔ̃ dabirɔ̃ thɔna fɛw. Taarɛ dor barā paar, kɛ n nɛnanɪ dɪ phaakɛ Thāgba tini kɛ puure na harna' kākɛ Satā na kɔ̃tɛbi puunɔ̃ na hana',

Thu Phuu n cɔv ser dɪ sɪ yɛ dɪ Thãgba na ser. Davɔkɛ n nɛnanɪ asɪ taa 'lɛ dav a-n pɛ asɪ hara na ha u. Ga do barã paari thimur dɪbara ga, sɪ dav na ha ukɛ na inanu kpɛr a-n to sar bɔɔ fɛw.

***“Thĩɛ fɛw n kpalmanɛ a fi do
dabvɔ wireraakɛ n naani
Thãgba”***

1. Tɔtvɔn paar

Caca fɛ paar sɪ kɔɔ tharɛ ayɪ: Bɔnanɛelera dor thudaa a dona yũudaa. Bɔnanɛ gɪ sobɔr ha pɛdaar wo ha pɛdaarɩkɛ banani Kirisitira a n 'lɛr ger du the Thãgbaa pa:

Caca thĩɛkɛ fi n 'lɛnɪ dvɔn sopugo faarɛ, du the Jejuu boni jirɔ, na dakha ga donɪ sor na heen ser bã, sɛrɛkɛ hanɪ Jeju Kirisitira.

Bɛla gɪ bir therɪda tibil wo tibilikɛ hanɪ Jejura, Thãgba bire a thu du do a thɔvɔvɛrɛ sopugo pɛɛkɛ kɔɔ lienɪ na khir, na Satã. Bɔɔkɛ sɪ 'lɛnɪ gele fɛvɔle a pɪ, du the Jejuu bonɪ jirɔ gɪ the.

Sɪ dor dapaara Thãgbaa bisãso. Ga do Thãgba fɔvɔrdara 'lɛ gaa bɔ jɪ caalera gaa dɛ, sɪ wirɛ hanɪ Jeju Kirisitira 'lɛ kuune khaalera.

Bɛla gɪ dakha na Thu Phuu khaarda. Tibil wo tibilikɛ tuoni Jeju n 'lɛr Thãgbaa Thu. Sa puno na ha Kirisitira sɪ Thãgba na ha sɪ ɔɔ thuɔɔ ga. Thãgba na n hun tɪbɪla dudɪa'. ɔbɔɔkɛ fi debunɪ haar ger Thãgba n ha fi ɔɔ thu. ɔbɔɔkɛ fi kɔnɪ daphaa. Gɪdonɪ Thu Phuurɔ n cvɛ sɪ dɪ ast yi na n lɪ dɔ khaa dɪ sa n khɔna dakha ha pɛrɛra du do nɔɔ dɪ sɪ too Jejura. Thu Phuu 'lɛr na puno na do bɛlla' sɪ thĩ kɔfɪ dvɔn sɛrɛ fɛvɔkɛ

piernɪ Jeju haar sɪ 'lɛr Thu Phuu. Ado a n ure kha na Thu Phuu dɪwɪɫv koo yaa, aa n urna gaa yoo, sɪ a hananɛ Thu Phuu.

Sa hune kha verse ikhaso gbe Efeji biella ke donɪ verse bielikɛ sa tharonɪ pa' verse ɔvɔ gukɛ na bulo sunɪ dɪ sa puno a na kpalmã asɪ dura. Mɪ n yãale ã 'laa tuur bulelelaake thake. Bona thumurikera mianɪ ke donɪ Thãgbaa kpɛr tibil na ɔɔ we gbebidarara.

2. Ape dɔvɔn Thãgbaa tuur ã yi hanana?

Bule kɔkɔv gɪ na sobɔr bulele gukɛ thaantɪ sere fevra. Dur umɔ teana n kparɔ dɪ wo jɛ thoma umvɔnake teana n dure, tibil ca umɔ mɪ teana ã he gɪ teere kha fi bule afɪbara gɪre fevɔke sɪ sɪ hune gɪreke Thãgbaa sebe sonɪ.

Durda ikhaso punone 'laa tuur thaa ayɪ: Thãgba n yãale nɪ hanana tomɪ khuu. Thĩ n bɔ nar, anɪ thɔ do hvra, ga n jala bɔɔ. Sobɔr ha gelela mianɪ yaa? Jejuu thumura a muntɪ sɪ fiire dɪ ha kpu ya? Sɪ fire a gbãga du do bona 'le hvɛ gɪ na dɪbara 'li hvɛ ya? Sɪ fire Thãgbaa kpɛr du do biɛl na thukɛɛ thĩ 'lɛr yaa mɔ?

Gaa thumur ba mure Efeji biella ke na punoneni a na ha sɪ dur hvɛ ga thumura ya?

“Thale Thãgba kɔɔ mãa phiir sar du do Jeju dɔ nɔɔ sɪ aa kɔɔ ti thuke pa ayɪ: Sɪ pho a 'lea dɪ paar ɔɔ yɛra.” (Efejidara 1:4)

a. Phur

Thāgbara phiir ser bɔɔkɛ thukɛ na tini pa, thĩ gbul gɪ a dona bɔnanɛ bulelene afti bara aɲe wer dɔ nɔɔ Thāgbara phiir funi, aɲe dɔ gure a n yaal marni? Aɲerake dɔɔn ɔɔ kpɛr?

Ka paartkɛ sɪ huɪnɪ kɪɛr nɪwɔrɛ aa: Gɪ do nɔɔ sɪ phu. Sa hana jiinɔ'. Mɛna ka pa ikhasɔ n mu dakha.

“Gure Thāgba n yaal narni dɔɔn anɪ kpu lee sopugora, ger dɔɔn ni hɔnɔnɛ na bɔdel cɔvrɛ, ger dɔɔn nɛrɛ fɛw biɛlbiɛl n jɛ mɔ na funi anibara anɪ tomɪ n do daphuu na thĩɛɛkɛ na hananɔnɪ cɔvrɛ. Dɪ na n do thĩ puu yaalɛɛkɛ n hɛrɛnɛnɪ tibil na n funi mɔkɛ gɪ n hanɪ thildararaake na jɛnɪ Thāgba gaaga; ger dɔɔn tibil na n tagiri ɔɔ omi agibo a na n piɛraa hara thiɛna ga, gidonɪ Kɔtin na tiire helu gaa thĩwɔraale fɛw mɔkɛ sɪ kɔɔ maanɪ so nar a kpākpaanɔ. Gidonɪ Thāgba na kɔɔ we sɪ thĩ bise cɔvrɛra ga, sɪ sɪ pho.” (1 Tesaloniki 4:3-7)

Dɪ aɲerake dɔɔn Thāgbaa yaal kona fɛvra. Awida dɔɔn wɪ khɔna na piɛr phurrɔ. Phuri thumɪr kɛ miɛnɪ kɪɛr dɔɔn: Cɔv paar na filiɛla. Tesaloniki we gbɛbɪdaraa thĩthun tu jɔjɔɔ hananɛ nɪwɛ khaarkhaar cɔvrɛ billo. Pol mure dɪ hure casɪ gaa billoole. Dɪ dɔ kuun n dur a hana dɪbara fure khaarkhaar thɔmaa billo. A kpākpaanɛ dɪ agado her cɔvɔ', kuun na n wɔrɔɔ khɛra.'

Thumɪrɛ thĩ debire na hala' we gbɛbɪdaraa thĩthun fi n niɛrɛ bɔɔ fɛw, khaarkhaar cɔv thumɪr sopugo caartkɛ bor sa thethɛ nĩ dɪ wo ikhasɔ hale n bɔnɪ dɪ wa n ha wire n cɔvɛnɪ

gelela 'lar. Thāgbaa sebera thĩ buɔ guke Thāgba tini a ha kuun na kher, si do ni he kha bo si ni dā kha. Herra, kuune kha guke n nenani telene kuun na khera. Thāgbaa yāal duon si dure a hanana dɔbara fuor thĩe fevra.

Phuri kur wo duon a fo dɔbara na kuun yāalela dɔbara ga, si gi kpāasere gelela gidoni thĩe guke thaani asi tu dora bibi. Phur dakha duon telene ful buora, ful sarvra. A tibil na ur telenena kurv duon: A jaal na ye kuvle telenana boɔ few. A bor nīkhii na ha pier caar few dudu. A dure dakha a jite fu dɔbara khaarkhaar thumara na cuv paarra.

b. A hona Jeju

Mi yāale i tha ka paaraake na cveni thĩe di ga hire sar, si ji gureekera doni Thāgbaa tuur phuri billo.

“Si jire di Thāgba n cve di thĩe few n kpalma du fi, a do dabvo wireraake n naaneni, ke doni wire a koo weni mɔ oo yāal hani. Gidoni wirera a koo maani jur a koo māa phiir war di wa debi na ha mɔ oo bikuun hani gi do mē bikuunile do cacadaar omina bəɾəmnə” (Rɔmdara 8:28-29)

Ka paarulee buɔ Pol sor le ayi thĩe few n kpalmane ado dabvo wireraake hani Kirisitira. Si mɔ sa ti thumurlee kirra. Ke doni thĩe few? Ape Pol yāal a murake? Thĩe guke doni jē kier thĩe gi yāal gi so yaa mɔ? Agibo wo asi thethe tu do gi. A hona mɔke si 'leni thɔ buɔ di sa n do gi yaa mɔ? Agibo apee thĩ ca gi?

Ka paarɩkɛ 'laare tuur pɪpu paar thĩɛ few thumurɩkɛ n mɪanɪ kɪr dʊn sɪ debɪ sɪ hona ɔɔ bɪkuun sa n hona Jeju bɔɔ few. Phuri kɪr, bɪɛl ha vɛrɛ kɪɛr. Gɪdonɪ Thãgba phure, dɪ Jejuu yɪ hana kɛ thura dor thĩ nɪnanɛɛkɛ sa phɛlnɪ, phuri billo. Dɪ ado Thãgba we ser sɪ pho, kɪrʊ dʊn sɪ hanana filɛɛkɛ n hvɔnɪ Jeju kɛ dɔnɪ ɔɔ ha pɛɛkɛ thenɪ yũu. Jejura kɔɔ hanane dɪbara fɪrɛ a telene a hanane ha fɪrɛ na ha bulo file. A hanane dakha bɔ fɪvɪr na nav na cvv pa ɩkhasɔkɛ n kpaanɛnɪ wo.

Rɔmdra 8ra thĩɛ few n kpalmanɛ a fi do astɪ dabɔ. Gɪrɛ fɛvɪkɛ sɪ n hananɪ nɛnɛ bɔɔraake n bulo sɪnɪ, dɪ sa n hona Kɪrɪsɪtɪ. Astɪ jɪ na astɪ ur pa few n bulo sɪ dɪ sa n honaa.

Gelesɔlera few punone a debɪ do sar bɔ gaare na fɪfɪlɔle, na khoo na mɔkɛrake gɔgɔlɔ file hantɪ. Kɛ thura nĩ ado gɪ so aa: Few kɪrʊ dʊn: Thĩ puunɔ fɛvɪkɛ sɪ n caananɪ astɪ ur para. Ado sɪ ha Kɪrɪsɪtɪrɪ gele fɛvɪle na bulo sɪ Thãgba na n fɪfɪlɔ sa, sɪ a n debɪrɛ thĩ puu du do sar thĩ bɔɔ. Ado sa ur na ha pɛrɛ, adorake sa caana fɪfɪlɔle mɔ, sɪ sɪ jena dɪ Thãgba na debɪ ser dɪ sa do tu bɔkɛ na jalannɪ kha na ɔr, Jeju dor thĩ nuna bɔɔkɛ sa phɛlnɪ, mɔ a donɪ vrɛɛkɛ pɛnɪ Thãgba nũu a ba dana khɪr. Adana kɪɛr, kɛ sɪ ha thuraake na bʊnɔnɔ'. Dɪ Thãgba n we ser, sɪ phɛlla Jeju ger dʊn Thãgbaa tuur sɛrɛsɔra dɪ thalera a n bɔna sɪ bɔɔ few dɪ ga n the Jeju Kɪrɪsɪtɪrɪ.

Mɪ yãalɛ ã pur na buleleeke na cvɛ nɪnɪ dɪ na kɪɛrna gɪ.

Thãgba kɪɛr n yɪrɛ anɪ ur para bɛ? Dɪ dakha ɔɔ tuur dakha n thɔɔ nɛr bɛ?

Kpɛr ca gumɔsɔ nɪ n hana? Bil gumɔsɔ dɔ kãke nɪ n doronɪ thɔma jɔɔ gi do nɔɔ, nɪ do thĩdara na lɛ̃lɛ. Mɔ̃ dɔ nɔɔ dɪ na n yãal tibula na n weni i bɔɔ. Mɔ̃ dɔ nɔɔ dɪ na n yãal nɪ dɔ tiblaa yɛ kɔuldara, dɪ na n yãal dakha nɪ da tibula fevra?

Agɪbo wo anɪ yãal dɔɔn na n cɔɛ Thãgbaa tuur a na ure phurɔ. Anɪ kpɛr dɔɔn, nɪ deba a na hona Jeju yaa? A hanana cɔɔ paarɪke binani?

Thãgbaa kpɛr anɪ yi hanana. Gure a garnɪ yirerake dɔɔn: Nɪ pho mɔ̃ke a hani ado daphuu. Nɪ baane kha na ɔr gel ado daphuu bɛ?

Bɔnadara sɪ do ɔbɔɔke sɪ n hanani yãale sɪ hona Jeju sɪ do tu phuuso.

9

Gurɛ Thāgba garni yire kɛ dɔnɪ gurɛ a n kpɪɛrnani

Thāgbaa sɛbɛ tharre Thāgbaa kpɪɛraalera, wurɛraake piɛnɪ haar

1. Thāgbaa kpɪɛrra thar thī tinɔnɛ fɛvra

Pol sor:

*“Ger dɔnɔn ado bɔɔ dā ina gbɛbɪrɛ gurɛ fɛw hanɪ
thura na yū dɪ ga do biɛl Kirisiti n do gar yuv.”*
(Efejɔdara 1:10)

Thāgbaa kpɪɛra n jaal kha na ɔɔ nav thɔɔkɛ a hanani da n do sɛrɛ fɛvra.

Obɔɔkɛ Adā na ɛvi jini sopugora, du do nū nɔvrɛ dɔ nɔɔ, thī tinɔnɛ fɛw lɔvɔn nɔwɛra a ha dakha Satāa jɔkɔɔ.

Thāgba kɔɔ tire thīɛ fɛw du bɔr ka. Dɪ kuune kha bunɔ kɔɔ hale ɔr na thī tinɔnɛna. Sɪ a fɔna bɔɔkɛ nū nɔvrɛ lonɪ thura pi, kuune khaale kuure. Dɪ ger dɔ nɔɔ dɪ tibil bir da n kɛkɛrɛna thīɛkɛ Thāgba tini. Dɪ mɛna thī tinɔnɛ dakha n kɛkɛrɛna tibil. Ger dɔnɔn kɛkɛrɛ jɔjɔɔ na dakha nɔwɛ jɔjɔɔ the pa. Dɪ gelesɔlera ɛna khoo, kɔmɛr na thī phuronaake n kvɛnɪ thīɛ.

Dɪ ado Pol so ayɪ, aa Thāgba na kpalmanɛ thīɛ fɛw Kirisiti a dorɔ yuv. Kurɔ dɔnɔn bɔ biɛl na daan kɛ a na birni a na ti thu phaa, a ju gbɛbɪrɪ gɪ Kirisiti n dorɔ kɔɔɪ. Ha u na kuune kha

bʊo na hale khorr. Gele fevvlera obooke Kirisiti na kerni a na n i thura, na booke sa urni na the khirera, na da diphā. Nīke si n do bʊo na asi puno few, si cuv thi tinone wi wur sar durake dakha si n gaare thī tinonee jōkoo ga do kpākpālā ga. Di sa n cuvna dakha thī ikhaakerake sa koo kpiernani covra'. Si wi biel hale na dā ke kuune kha bʊo na birni na hale mona gi koo hani tōtvon paar.

2. Oo kpiet dʊon sa n dʊba oo wabi

Ado mō Efeji 1 soni gi, Thāgba bona ser gi do noo si puno sa n dʊbi oo wabi.

Mō wer do noo di Thāgba cuv si di si do biel na Kirisiti? Ape do greeke a garni yire a tini Egiliji? Kuru dʊon v 6 12 na 14 sor, gi do noo sa n dʊbi oo i. v 6 aa gi do noo sa n dʊbi oo bo ji hana. Si 'le bonane Kirisitira gi do noo sa n dʊbi Thāgbaa i.

a. Ape wer dʊon oo wabira?

Oo wabi kuru dʊon: Thē fevveke n cventi tibili i the du dʊburo. Kona na khera few n yaale i ther. Di ye kula punone a cuv thoma ikhaso a nunana di un dor tu kuvuv. A punone mi oo thethee thō do pa. A punone a na to kēkē bona. A hanana hotoro jōjʊo. A na kana ire.

Sa 'ler bonane Kirisitira gi do noo sa n dʊbuna asi thethee io'. Si Thāgbaa i vre dɪbara wabuni gi si 'ler bonane gi do noo sa n dʊbi vreeke kəneni tu kōtinana fevra.

Si tibil kōtuna na hake thuraake na-n yaaleni i dʊburaa ga. Tibil jōjʊo hanane kpiere awi thō cuv para, wa-n nunana di wi

baar awɪ cɔ khudaar. Asɪ yaal dʊɔn wɪ ye dɪ sɛ dɔ yʊʊ thɪna few, sɪ hanane yʌal kpākpaane i dʊburaake dɔntɪ dapho kanane.

Dɪ sɪ je da 'Ie bɔnane Kirisitira, sa-n dʊbuna asɪ thethee iə', sɪ sa-n dʊbɪ Thāgbaa i, ɔr dɪbara teana i dʊbure. Sɪ 'Ie bɔnane sa-n dʊbɪ ure kəənəni tɪlɪlala few thura.

b. Mɔ sa miɛ wabureɛlera na pɔna tɔr

Thāgbaa wabɪ dor thĩeɛke tibil na punoni na fɔa', thĩe fevʊke n nenantɪ ɔ tu do gɪ. Thāgbaa i dʊbura, mɔ sa bɔrni sa n per, na mɔ ɔ bɔ na n yurnɪ serera na ɔ thɔɔke a n do sarnɪ bɔɔ few gɪ. Thāgbaa i dʊbɪ wo dʊɔn: Thāgba sare a telena, thĩe few punodaar gɪ a dor nav a dor sobɔrdaar a dor dakha bɔ fɔdaar na bɔ jɪdaar. A bʊɔn ka fɪlela. Gɪ vɔviɔne ɔ thɔsɔra thĩ ti bɔɔ na asɪ taa thumur n nena sɪ ɔ wabɪ. Bɔnaneeke Thāgba n 'laantɪ wureraake hanɪ Jeju Kirisitira kɔtne. Mena dakha asɪ taake a n taa sintɪ ha. Bir kuune dor thĩ kvkvɪ dɪ gelela fevʊle dʊɔn khaardaake thenɪ ɔ bɔ jura, ɔ bɔ jɪ thethera wabure ka.

c. Mɔ sɪ teena sa n dʊbaa

Dʊbureɛle dor thumur bireeɛke dɔntɪ dav na kpāgare. A hanana fɔfʊɔr haar na mɔ sɪ n cantɪ na asɪ delēbi phasɪ.

Dʊbureɛle nenē gɪ n fʊ. Dɪ mena ga jal a na dana khorr.

Mɔ asɪ Thāgba fʊɔr ha jumast wire gɪ n dʊbure Thāgbaa i be? Agɪbo tibili i gɪ n dʊbɪ. Asɪ jumastɔ Thāgba gɪ n 'wee yaa agɪbo tɪbɪla gɪ n 'wee? Asɪ jumastɪ Thāgba fʊɔr tɪbɪla sɪ n kpa der a na fʊɔr yaa? Agɪbo Thāgba sɪ n fʊɔr na ɔ do. Gure a

gbani Kirisiti a cɔvna sɪ n fʊɔr yaa? Agɔbo gurɛ Kirisitira donɪ nɔɔ dɪ sɪ 'lɛ dʊɔn asɪ fʊɔr nɔ.

Tutugo bʊɔɔ sɛbera sɪ yɪɛɛ casɪ dɪ Jeju kɔɔ bor jɔfʊ bʊ dudaraa filuke wɪ hananɪ, gɪdonɪ welela Thāgba fʊɔrɛ na nʊɔ gukɛ thenɪ mɪlɛla, wa n halna tɪbɪla. Gɪdo nɔɔ tɪbɪla na n fʊɔr wɪ wa n wɛna wɪ i bʊɔ. Sɛrɛɛ dakha nĩ, sɪ punone a jɪ pher biɛllaalera. Gurɛ n hala sunɪ teenanɛ gɪ dɔ Thāgbaa i dʊbɪra na mɔ̃ sa cʊvɪnɪ tɪbɪla n jɪ dakha ɔɔ wabi.

3. Thāgbaa kpɪɛr dʊɔn mɔ̃ a maanɪ phiir sar na dakha mɔ̃ ana birni na ĩ ana gba sɪ

Efɛjɪ dakɔ̃tɪ biɛlla mǎa phiir thumur mure le jɔɔ ka. Gaa thumur punone a naɲaa tɪbɪl ɪkhasɔ nĩkɛ. Dɪ asɪ mǎa phiir thumule teenanɛ gɪ hana sɪ kɪbɪ jule. Asɪ mǎa phiir thumur dor bɔnanɛ kʊkʊkɛ dɔnɪ thudaa. Gɪ nuna ser mɔ̃kɛ a na sunɪ na mɔ̃ a kɔ̃tɪnɪ na mɔ̃ a n ber sunɪ a na dana asɪ yɪ khu pa kɛ thura.

Mǎa phiire thumurɪkɛ mɪanɪ ka paaraa n nuna ser sobɔ kɔ̃tɪnaakɛ thake.

Thāgba kɔɔ mǎa phiire wɪrɛɛkɛ hanɪ Jeju Kirisitira khu pa dɪ do bɔnanɛ. Dɪ awɪ khu para ɔvɔn ka. Ger dʊɔn asɪ khi ur na yɪrɛ khorrɪkɛ sa 'lɛnɪ. Ger dʊɔn mɔ̃ sa donɪ yɪdara khorr a na ha dɪ pharaakɛ dɔnɪ mɔ̃ sa n urnɪ kha na Thāgba kuune khara khorr. Ger dʊɔn gurɛ Thāgba gbɛbɪnɪ da n pɪɛrna sɪ. Sɛrɛɛkɛ hanɪ Jejura.

Thāgba kɔɔ mǎa phiire geleelera dɪ do wɪrɛ hanɪ Jeju Kirisitiraada. Mɔ̃nakɛ a kɔɔ maanɪ jur gbobi dɪ naɲaanɛ na

lɔvɔn kɛ thurakɛ, dɪ dakha puure na har asɪ hara. A koo maa jur dɪ sa nuuraare nuu. A koo jire dɪ sa urnane laa na nu nuure na bi kpalle. A koo jire dɪ sa lɔvɔn sopugora, na gele few a maa phiir sar dɪ sa 'le bonane Jeju Kirisitira. A koo phiir ser, dɪ sa do tɪblaake na hanani khi urera a na do khorrdara. Bo jur gi boboi.

Wo Thagba Thure na Bikuun na Thu Phuu, wi koo maa phiire moke wa bonani tɪblaake donɪ fil khedara, ado na sopugodara. Ke teanani buburone na so heene. Thagbaake oo do pa hani yether koo maa ti kɪere a phel hu phaake donɪ moke sa 'leni sopugo faare.

Na bir kuune kha, na bir kuvon na asɪ yi khu pa donɪ thieeke maani gbebre. Thagba gbeba hvelera gi do noo, si bir si kuun kha na or gi the Jeju Kirisitii boni jira. Gidonɪ a khire kuvu thurra asɪ ira.

Thagbaa thethera koo te kɪere a cuv gelela serera, dɪ the oo bo jira. Sa koo cuvoo dikha buu furuka. Ni hune thumurike mianɪ gaadara Thagbaa sebera Pol mure cacara moke tibil dɪ pa hani. Aa, si koo khire asɪ sopugora mamara. Si koo khire thuerə. Ma bule ner buleleke, vmo tibil na khe na pi si na bir na ker na hana yire wo? A ga do thoma cue a da thu thudaa billə, a na puno na ura. Dɪ ger do greeke Thagba koo cuvɔni. A tire kɪere unɪ n 'laa yire khorr. Ger dvon mo a khernu hve, dɪ tibil na i Jejura a na 'le taare. Si koo khire sa koo hana punone a na kerna ga. Sa koo hana faga birə. Thagba te kɪere unɪ n bona si ger do noo, dɪ si ker bir Kirisitira. Na ye moke maa phiir thomana donɪ bonanaa.

4. Thāgbaa kɔɛr wo dɔn wi bɛl na daan kɛ sa hanɪ kha na ɔr

Tibil jɔjɔ dikhāa bɔɔ n faare awɪ ɔsɔ sa jal yɔɔ dikhāa bɔɔ thɔ̃ yāal paar. Kɔɛr tir gɪ kɛ khurenɪ ka. A dona ha helle dakha. Wi n dor bɔɔ dɪwɪɪ koo, dɪ wa n 'laa khaardaa awɪ bɪsāsɔra, dɪ gɪ n dar dakha bɪsanana jɔɔ. Sɪ aɲerakɛ dɔn thɪ kɔkɔkɛ bɪsanaale n yāalnɪ jɔɔ? Ger dɔn dɪ wa yɪ awɪ thule dikhɔ̃. Ger baan a jɔ thɛ few. ǀ kuunsɔ, bɔ jɔjɔra sɪ n yāale Thāgba na n 'laane sar khaardaasɔ, sɪ du do, sa n therna gre a dona, sa n therna ɔ thɛtha'. Khaardaasɔkɛ na dɔnɪ bɔɔ taa thɪa' ger sɪ n ka kɔɛrna.

Thāgba n yāale a too asɪ hara mɔ̃ a dɔnɪ anɪ thukɛ hanɪ yũu thɛ na hale a bɔr a jɔ gela. Dikhāa bɔɔra, thɛsɔ n bɔr ser du ho bɔna thɛsɔkɛ sɪ muntɪ kɛr. Sɪ greɛkɛ a thun sarnɪ bɔn ka a bɔrna dakha khorr du the ɔ naura!